

Школски програм

ОСНОВНА ШКОЛА „БРАТСТВО-ЈЕДИНСТВО“ п.о.
TESTVÉRISÉG-EGYSÉG ÁLTALÁNOS ISKOLA t.f.
Број 250-1 Szám
18.06. 2024
БАЈША - BAJŠA

за период од 2021/22. до 2024/25.

Пуни назив образовно – васпитне установе	ОШ „Братство – јединство“
Адреса	Матична школа :Закина улица, бр.5 Бајша 24331 Истурено одељење: Трг М.Тита бр.13 Панонија 24331
Седиште	Бајша
Шифра делатности	85-20
Упис у регистар	Решење бр.04-13348/1.96 од 17. 11. 1966.године Скупштина општине Бачка Топола
ПИБ	101580916
Телефон/факс	024/721-011
Мејл	skbajsa@stcable.net
Сајт	http://osbajsa.edu.rs/

Укупна површина школе	Матична школа у Бајши - 2200 м ² Истурено одељење на Панонији - 700 м ²
Број ученика	Око 160
Број наставника	Око 30
Број смена у школи	1
Језици на којим се изводи настава	Српски језик, мађарски језик
Страни језици	Енглески језик, немачки језик
Име и презиме директора школе	Елеонора Силађи
Стручна служба	Педагог, психолог
Специфичности школе	Двојезична сеоска школа са истуреним одељењем на Панонији
Лого школе	

Датум оснивања школе	17. 11. 1966.
Датум прославе Дана школе	09. 05. Дан победе

На основу члана 119.став 1 тачка 2), а у вези са чланом 61. Закона о основама система образовања и васпитања ("Сл. гласник РС", бр. 88/2017,27/2018,10/2019,6/2020) и члана 27.Закона о основном образовању и васпитању ("Сл. гласник РС", бр. 55/2013, 101/2017, 27/2018,10/2019) и члана 46. Став 1. тачка 2) Статута Основне школе „Братство – јединство“ Бајша, дел.број број 649, од 26. 11. 2020.године,Школски одбор на седници одржаној 18. јуна 2021, доноси

ОДЛУКУ О УСВАЈАЊУ ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА ЗА ПЕРИОД ОД 2020/21. ДО 2024/25.

У Бајши,
18.06.2021.

Fejős Szilvia
председник ШО-Fejős Szilvia

Silvia E.

директор- Елеонора Силађи

Contents

1. УВОД	4
1.1. Полазне основе за израду школског програма.....	4
1.2. Сврха, циљеви и задаци програма образовања и васпитања.....	5
1.3. Назив, врста и трајање свих програма образовања и васпитања које школа остварује.....	6
2. ПЛАН НАСТАВЕ И УЧЕЊА	6
2.1. План знаставе и учења за I циклус ООВ.....	6
2.2. План наставе и учења за II циклус ООВ.....	7
ПРИЛОГ 1: ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ПРВИ РАЗРЕД	11
ПРИЛОГ 2: ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ДРУГИ РАЗРЕД	11
ПРИЛОГ 3: ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ТРЕЋИ РАЗРЕД	12
ПРИЛОГ 4: ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ЧЕТВРТИ РАЗРЕД	12
ПРИЛОГ 5: ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ПЕТИ РАЗРЕД	12
ПРИЛОГ 6: ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ШЕСТИ РАЗРЕД	12
ПРИЛОГ 7: ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА СЕДМИ РАЗРЕД	12
ПРИЛОГ 8: ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ОСМИ РАЗРЕД	12
4. ОСТАЛИ ПРОГРАМИ КОЈЕ РЕАЛИЗУЈЕ ШКОЛА	12
4.1. ПРОГРАМ ДОДАТНЕ И ДОПУНСКЕ НАСТАВЕ.....	12
4.2. ПРОГРАМ КУЛТУРНИХ И ЈАВНИХ АКТИВНОСТИ ШКОЛЕ.....	14
4.3. ПРОГРАМ ШКОЛСКОГ СПОРТА И СПОРТСКЕ АКТИВНОСТИ.....	17
4.4. ПРОГРАМ СЛОБОДНИХ АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА.....	18
4.6. ПРОГРАМ ПРОФЕСИОНАЛНЕ ОРИЈЕНТАЦИЈЕ УЧЕНИКА.....	19
4.7. ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ.....	27
4.8. ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ ОД НАСИЉА, ЗЛОСТАВЉАЊА И ЗАНЕМАРИВАЊА И ПРОГРАМИ ПРЕВЕНЦИЈЕ ДРУГИХ ОБЛИКА РИЗИЧНОГ ПОНАШАЊА ПОНАШАЊА.....	30
4.9. ПРОГРАМ САРАДЊЕ СА ЛОКАЛНОМ САМОУПРАВОМ.....	46
4.10. ПРОГРАМ САРАДЊЕ СА ПОРОДИЦОМ.....	49
4.11. ПРОГРАМ ИЗЛЕТА, ЕКСКУРЗИЈА И НАСТАВЕ У ПРИРОДИ.....	51
4.12. ПРОГРАМ БЕЗБЕДНОСТИ И ЗДРАВЉА НА РАДУ.....	53
4.13. ПРОГРАМ ЗДРАВСТВЕНЕ ЗАШТИТЕ.....	53
4.14. ПРОГРАМ СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ.....	54
4.15. ПРОГРАМ ПРИЛАГОЂАВАЊА УЧЕНИКА И НАСТАВНИКА НА НОВУ СРЕДИНУ.....	59
4.16. ПРОГРАМ РАДА ШКОЛСКЕ БИБЛИОТЕКЕ.....	59
4.18. ПРОГРАМ РАДА УЧЕНИЧКОГ ПАРЛАМЕНТА.....	62
4.19. ПРОГРАМ РАДА ШКОЛЕ НА УНАПРЕЂЕЊУ ИНКЛУЗИВНЕ ПРАКСЕ.....	64
5. ПРАЋЕЊЕ ОСТВАРИВАЊА ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА	65
6. ОПШТИ И ПОСЕБНИ СТАНДАРДИ ЗНАЊА	66
7. ПРИЛОЗИ	66

1. УВОД

1.1. Полазне основе за израду школског програма

- Закона о основама система образовања и васпитања ("Сл. гласник РС ", бр. 88/2017,27/2018,10/2019,6/2020)
- Закона о основном образовању и васпитању ("Сл. гласник РС ", бр. 55/2013, 101/2017, 27/2018,10/2019)
- **ПРАВИЛНИК О ПЛАНУ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ПРВИ ЦИКЛУС ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА И ПРОГРАМУ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ПРВИ РАЗРЕД ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА ("Сл. гласник РС - Просветни гласник", бр. 10/2017, 12/2018, 15/2018, 18/2018, 1/2019 и 2/2020)**
-
- **ПРАВИЛНИК О ПРОГРАМУ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ДРУГИ РАЗРЕД ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА ("Сл. гласник РС - Просветни гласник", бр. 16/2018, 3/2019 и 5/2021)**
-
- **ПРАВИЛНИК О ПРОГРАМУ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ТРЕЋИ РАЗРЕД ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА ("Сл. гласник РС - Просветни гласник", бр. 5/2019, 1/2020 и 6/2020)**
-
- **ПРАВИЛНИК О ПРОГРАМУ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ЧЕТВРТИ РАЗРЕД ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА ("Сл. гласник РС - Просветни гласник", бр. 11/2019 и 6/2020)**
-
- **ПРАВИЛНИК О ПЛАНУ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ПЕТИ И ШЕСТИ РАЗРЕД ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА И ПРОГРАМУ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ПЕТИ И ШЕСТИ РАЗРЕД ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА ("Сл. гласник РС - Просветни гласник", бр. 15/2018, 18/2018, 3/2019, 3/2020 и 6/2020)**
-
- **ПРАВИЛНИК О ПРОГРАМУ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА СЕДМИ РАЗРЕД ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА ("Сл. гласник РС - Просветни гласник", бр. 5/2019, 1/2020, 6/2020, 8/2020 и 5/2021)**
-
- **ПРАВИЛНИК О ПРОГРАМУ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ОСМИ РАЗРЕД ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА ("Сл. гласник РС - Просветни гласник", бр. 11/2019, 2/2020, 6/2020 и 5/2021)**
-
- *ШКОЛСКИ РАЗВОЈНИ ПЛАН*
- *ИЗВЕШТАЈИ О ИЗВРШЕНОМ САМОВРЕДНОВАЊУ*
- *ИЗВЕШТАЈИ О РЕАЛИЗАЦИЈИ ГОДИШЊЕГ ПЛАНА РАДА*
- *ИЗВЕШТАЈИ СА ЗАВРШНОГ ИСПИТА*
- *ШКОЛСКЕ АНАЛИЗЕ УСПЕХА УЧЕНИКА*
- *ИЗВЕШТАЈИ О РАДУ СТРУЧНИХ ОРГАНА У ШКОЛИ*

1.2. *Сврха, циљеви и задаци програма образовања и васпитања*

ЦИЉЕВИ ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА СУ:

- 1) обезбеђивање добробити и подршка celovитом развоју ученика;
- 2) обезбеђивање подстицајног и безбедног окружења за celovити развој ученика, развијање ненасилног понашања и успостављање нулте толеранције према насиљу;
- 3) свеобухватна укљученост ученика у систем образовања и васпитања;
- 4) развијање и практиковање здравих животних стилова, свести о важности сопственог здравља и безбедности, потребе неговања и развоја физичких способности;
- 5) развијање свести о значају одрживог развоја, заштите и очувања природе и животне средине и еколошке етике, заштите и добробити животиња;
- 6) континуирано унапређивање квалитета процеса и исхода образовања и васпитања заснованог на провереним научним сазнањима и образовној пракси;
- 7) развијање компетенција за сналажење и активно учешће у савременом друштву које се мења;
- 8) пун интелектуални, емоционални, социјални, морални и физички развој сваког ученика, у складу са његовим узрастом, развојним потребама и интересовањима;
- 9) развијање кључних компетенција за целоживотно учење, развијање међупредметних компетенција за потребе савремене науке и технологије;
- 10) развој свести о себи, развој стваралачких способности, критичког мишљења, мотивације за учење, способности за тимски рад, способности самовредновања, самоиницијативе и изражавања свог мишљења;
- 11) оспособљавање за доношење ваљаних одлука о избору даљег образовања и занимања, сопственог развоја и будућег живота;
- 12) развијање осећања солидарности, разумевања и конструктивне сарадње са другима и неговање другарства и пријатељства;
- 13) развијање позитивних људских вредности;

14) развијање компетенција за разумевање и поштовање права детета, људских права, грађанских слобода и способности за живот у демократски уређеном и праведном друштву;

15) развој и поштовање расне, националне, културне, језичке, верске, родне, полне и узрасне равноправности, развој толеранције и уважавање различитости;

16) развијање личног и националног идентитета, развијање свести и осећања припадности Републици Србији, поштовање и неговање српског језика и матерњег језика, традиције и културе српског народа и националних мањина, развијање интеркултуралности, поштовање и очување националне и светске културне баштине;

17) повећање ефикасности употребе свих ресурса образовања и васпитања, завршавање образовања и васпитања у предвиђеном року са минималним продужетком трајања и смањеним напуштањем школовања;

18) повећање ефикасности образовања и васпитања и унапређивање образовног нивоа становништва Републике Србије као државе засноване на знању.

1.3. Назив, врста и трајање свих програма образовања и васпитања које школа остварује

Школа остварује основно образовање и васпитање и функционално образовање одраслих на два наставна језика – српском и мађарском језику.

Назив	Врста	Трајање	Напомена
Основно образовање и васпитање	I циклус	4 године	На оба наставна језика
	II циклус	4 године	На оба наставна језика
Индивидуални образовни планови и програми	индивидуализација ИОП-1 ИОП-2 ИОП-3	У складу са потребама ученика и Мишљењем Интерресорне комисије	На оба наставна језика

2. План наставе и учења

2.1. План знаставе и учења за I циклус ООВ

Ред. број	А. ОБАВЕЗНИ ПРЕДМЕТИ	ПРВИ РАЗРЕД		ДРУГИ РАЗРЕД		ТРЕЋИ РАЗРЕД		ЧЕТВРТИ РАЗРЕД	
		Од 2021/22.		Од 2021/22.		Од 2022/23.		Од 2023/24.	
		нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.
1.	Српски језик , Мађарски језик ¹	5	180	5	180	5	180	5	180
2.	Српски језик као нематерњи ²	2	72	2	72	3	108	3	108
3.	Страни језик	2	72	2	72	2	72	2	72
4.	Математика	5	180	5	180	5	180	5	180

5.	Свет око нас	2	72	2	72	-	-	-	-
6.	Природа и друштво	-	-	-	-	2	72	2	72
7.	Ликовна култура	1	36	2	72	2	72	2	72
8.	Музичка култура	1	36	1	36	1	36	1	36
9.	Физичко и здравствено васпитање	3	108	3	108	3	108	3	108
10.	Дигитални свет	1	36	1	36	1	36	1	36
УКУПНО: А		20-22*	720-792*	21-23*	756-828*	21-24*	756-864*	21-24*	756-864*
Ред. број	Б. ИЗБОРНИ ПРОГРАМИ								
1.	Верска настава/Грађанско васпитање ³	1	36	1	36	1	36	1	36
2.	Матерњи језик/говор са елементима националне културе ⁴	2	72	2	72	2	72	2	72
УКУПНО: Б		1-3*	36-108*	1-3*	36-108*	1-3*	36-108*	1-3*	36-108*
УКУПНО: А + Б		21-23*	756-828*	22-24*	792-864*	22-25*	792-900*	22-25*	792-900*

Облици образовно-васпитног рада којима се остварују обавезни наставни предмети, изборни програми и активности

Ред. број	ОБЛИК ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА	ПРВИ РАЗРЕД		ДРУГИ РАЗРЕД		ТРЕЋИ РАЗРЕД		ЧЕТВРТИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.
1.	Редовна настава	21-23*	756-828*	22-24*	792-864*	22-25*	792-900*	22-25*	792-900*
2.	Допунска настава	1	36	1	36	1	36	1	36
3.	Додатна настава					1	36	1	36
4.	Настава у природи**	7-10 дана годишње		7-10 дана годишње		7-10 дана годишње		7-10 дана годишње	

Ред. број	ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА	ПРВИ РАЗРЕД		ДРУГИ РАЗРЕД		ТРЕЋИ РАЗРЕД		ЧЕТВРТИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.
1.	Час одељенског старешине	1	36	1	36	1	36	1	36
2.	Ваннаставне активности ⁵	1-2	36-72	1-2	36-72	1-2	36-72	1-2	36-72
3.	Екскурзија	1-3 дана годишње		1-3 дана годишње		1-3 дана годишње		1-3 дана годишње	

¹ Назив језика националне мањине у школама у којима се настава одржава на матерњем језику националне мањине.

² Реализује се у школама у којима се настава одржава на матерњем језику националне мањине.

³ Ученик бира један од понуђених изборних програма.

⁴ Ученик припадник националне мањине који слуша наставу на српском језику може да изабере овај програм али није у обавези.

⁵ Школа реализује ваннаставне активности у области науке, технике, културе, уметности, медија и

спорта.

* Број часова за ученике припаднике националних мањина

** Настава у природи организује се у складу са одговарајућим правилником

2.2. План наставе и учења за II циклус ООВ

ПЛАН НАСТАВЕ И УЧЕЊА

ЗА ПЕТИ И ШЕСТИ РАЗРЕД ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

Ред. број	А. ОБАВЕЗНИ ПРЕДМЕТИ	ПЕТИ РАЗРЕД		ШЕСТИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.
1.	Српски језик и књижевност, Мађарски језик ¹	5	180	4	144
2.	Српски као нематерњи језик ²	3	108	3	108
3.	Страни језик	2	72	2	72
4.	Ликовна култура	2	72	1	36
5.	Музичка култура	2	72	1	36
6.	Историја	1	36	2	72
7.	Географија	1	36	2	72
8.	Физика	-	-	2	72
Ред. број	А. ОБАВЕЗНИ ПРЕДМЕТИ	ПЕТИ РАЗРЕД		ШЕСТИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.
9.	Математика	4	144	4	144
10.	Биологија	2	72	2	72
11.	Хемија	-	-	-	-
12.	Техника и технологија	2	72	2	72
13.	Информатика и рачунарство	1	36	1	36
14.	Физичко и здравствено васпитање	2	72+54 ³	2	72+54 ³
УКУПНО: А		24-27*	918-1026*	25-28*	954-1062*
Ред. број	Б. ИЗБОРНИ ПРОГРАМИ				
1	Верска настава/ Грађанско васпитање ⁴	1	36	1	36
2.	Други страни језик ⁵	2	72	2	72
3.	Матерњи језик/говор са елементима националне културе ⁶	2	72	2	72
УКУПНО: Б		3-5*	108-180*	3-5*	108-180*
УКУПНО: А + Б		27-30*	1026-1134*	28-31*	1062-1170*

Облици образовно-васпитног рада којима се остварују обавезни предмети, изборни програми и активности

Ред. број	ОБЛИК ОБРАЗОВНО– ВАСПИТНОГ РАДА	ПЕТИ РАЗРЕД		ШЕСТИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.
1.	Редовна настава	27-30*	1026-1134*	28-31*	1062-1170*
2.	Слободне наставне активности ⁷	1	36	1	36
3.	Допунска настава	1	36	1	36
4.	Додатна настава	1	36	1	36

Ред. број	ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА	ПЕТИ РАЗРЕД		ШЕСТИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.
1.	Час одељењског старешине	1	36	1	36
2.	Ваннаставне активности ⁸	1	36	1	36
3.	Екскурзија	До 2 дана годишње		До 2 дана годишње	

- 1 Назив језика националне мањине у школама у којима се настава одржава на матерњем језику националне мањине.
- 2 Реализује се у школама у којима се настава одржава на матерњем језику националне мањине.
- 3 Обавезне физичке активности реализују се у оквиру предмета Физичко и здравствено васпитање.
- 4 Ученик бира један од понуђених изборних програма.
- 5 Ученик бира страни језик са листе страних језика коју нуди школа у складу са својим кадровским могућностима и изучава га до краја другог циклуса.

- 6 Ученик припадник националне мањине који слуша наставу на српском језику може да изабере овај програм, али није у обавези.
 - 7 Слободне наставне активности школа планира Школским програмом и Годишњим планом рада. Ученик обавезно бира једну активност са листе од три слободне наставне активности које школа нуди.
 - 8 Ваннаставне активности могу да буду: друштвене, уметничке, техничке, хуманитарне, културне, као и друге активности у складу са просторним и људским ресурсима школе.
- * Број часова за ученике припаднике националних мањи

**ПЛАН НАСТАВЕ И УЧЕЊА
ЗА СЕДМИ И ОСМИ РАЗРЕД ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА**

Ред. број	А. ОБАВЕЗНИ ПРЕДМЕТИ	СЕДМИ РАЗРЕД		ОСМИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.
1.	Српски језик и књижевност , Мађарски језик ¹	4	144	4	136
2.	Српски као нематерњи језик ²	3	108	2	68
3.	Страни језик	2	72	2	68
4.	Ликовна култура	1	36	1	34
5.	Музичка култура	1	36	1	34
6.	Историја	2	72	2	68
7.	Географија	2	72	2	68
8.	Физика	2	72	2	68
9.	Математика	4	144	4	136
10.	Биологија	2	72	2	68
11.	Хемија	2	72	2	68
12.	Техника и технологија	2	72	2	68
13.	Информатика и рачунарство	1	36	1	34
14.	Физичко и здравствено васпитање	3	108	3	102
УКУПНО: А		28-31*	1008-1116*	28-30*	952-1020*
Ред. број	Б. ИЗБОРНИ ПРОГРАМИ				
1	Верска настава/ Грађанско васпитање ³	1	36	1	34
2.	Други страни језик ⁴	2	72	2	68
3.	Матерњи језик/говор са елементима националне културе ⁵	2	72	2	68
УКУПНО: Б		3-5*	108-180*	3-5*	102-170*
УКУПНО: А + Б		31-34*	1116-1224*	31-33*	1054-1122*

Облици образовно-васпитног рада којима се остварују обавезни предмети, изборни програми и активности

Ред. број	ОБЛИК ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА	СЕДМИ РАЗРЕД		ОСМИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.
1.	Редовна настава	31-34*	1116-1224*	31-33*	1054-1122*
2.	Слободне наставне активности ⁶	1	36	1	34
3.	Допунска настава	1	36	1	34
4.	Додатна настава	1	36	1	34

Ред. број	ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА	СЕДМИ РАЗРЕД		ОСМИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.
1.	Час одељењског старешине	1	36	1	34
2.	Ваннаставне активности ⁷	1	36	1	34
3.	Екскурзија	До 2 дана годишње		До 3 дана годишње	

¹ Назив језика националне мањине у школама у којима се настава одржава на матерњем језику националне мањине.

² Реализује се у школама у којима се настава одржава на матерњем језику националне мањине.

³ Ученик бира један од понуђених изборних програма.

⁴ Ученик бира страни језик са листе страних језика коју нуди школа у складу са својим кадровским могућностима и изучава га до краја другог циклуса.

⁵ Ученик припадник националне мањине који слуша наставу на српском језику може да изабере овај програм, али није у обавези.

⁶ Слободне наставне активности школа планира Школским програмом и Годишњим планом рада. Ученик обавезно бира једну активност са листе од три слободне наставне активности које школа нуди.

⁷ Ваннаставне активности могу да буду: друштвене, уметничке, техничке, хуманитарне, културне, као и друге активности у складу са просторним и људским ресурсима школе.

* Број часова за ученике припаднике националних мањина

ПРИЛОГ 1: ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ПРВИ РАЗРЕД

ПРИЛОГ 2: ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ДРУГИ РАЗРЕД

**ПРИЛОГ 3: ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ТРЕЋИ
РАЗРЕД**

**ПРИЛОГ 4: ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ЧЕТВРТИ
РАЗРЕД**

**ПРИЛОГ 5: ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ПЕТИ
РАЗРЕД**

**ПРИЛОГ 6: ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ШЕСТИ
РАЗРЕД**

**ПРИЛОГ 7: ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА СЕДМИ
РАЗРЕД**

**ПРИЛОГ 8: ПРОГРАМ НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ОСМИ
РАЗРЕД**

4. ОСТАЛИ ПРОГРАМИ КОЈЕ РЕАЛИЗУЈЕ ШКОЛА

4.1. ПРОГРАМ ДОДАТНЕ И ДОПУНСКЕ НАСТАВЕ

Циљеви и задаци :

Допунски рад се организује за ученике који , из објективних разлога , у редовној настави не постижу задовољавајуће резултате у неком од програмско-тематских подручја, за

ученике који спорије усвајају знања или су били одсутни са часова и за оне који желе да утврде своје знање, са циљем разумевања, препознавања и отклањања нејасноћа и бржег и квалитетнијег усвајања знања, умења и вештина из наставног градива.

Садржаји	Активности ученика	Активности наставника	Начини и поступци извођења програма	Циљеви и задаци
-Реализују се они садржаји које ученици спорије и теже савладавају - за које је потребно време за увежбавање - они који ће користити као основа за даљи рад, -појмови који се често користе	-примењивање стечених знања -слушање - читање текстова - учествовање у причању - рецитовање -активно слушање - састављање реченица - именује и чита -вежбање -записује -поставља питања	-усмерава -наводи -ствара ситуацију -сугерише -поставља проблем -подстиче -дискутује -анализира -мотивише -координира -наводи на повезивање и примену знања -припрема садржаје за час	индивидуални, групни, фронтални кооперативна; интерактивно, рад у пару, текстуално, Дијалогски, демонстрационо	- стицање основних појмова - савладавање мањих проблема - овладавање усменим и писменим изражавањем према захтевима програма - решавају једноставније задатке - повезивање градива, - примена наученог

Додатна настава обухвата ученике са посебних интересовања за одређене предмете. Ангажоване ученике стога треба стимулисати додатном литературом, новим изворима знања, развијањем такмичарског духа. За ученике припремити похвале, награде, интерна школска такмичења у циљу припрема за све нивое такмичења која се организују као и за учествовање у различитим активностима.

Садржаји програма	Активности ученика	Активности наставника	Начини и поступци извођења програма	Циљеви и задаци садржаја програма
-У зависности од наставног предмета одређује се садржај из редовног наставног плана који се проширују у	- примењује претходно стечена знања; - уочава на примерима; - упоређује; -уз помоћ наставника решава тестове са ранијих такмичења,	- припрема за такмичења; - подстиче креативност - мотивише на стваралачки однос -усмерава ученика -подстиче на размишљање -развија код ученика аналитичко,синтетичко, индуктивно,дедуктивно	- монолошки; - дијалогски; - текстовни; - индивидуални демонстративни -групни -индивидуални	- припрема ученика за школско, општинско, међуопштинско и републичко такмичење -описивање и именовање предмета; -изражавањем припадности; -развијање културе усменог и писменог изражавања,

<p>складу са узрастом и интересовањима ученика</p>	<p>-чита анализира, интерпретира . слушају, разговарају, пишу -прикупљају материјал(исечци из штампе,са интернета), -праве паное,уређују кабинет, -истражују, открива релације и изражава их, -упоређује,</p>	<p>мишљење -наводи на размишљање -прилагођава методе способностима ученика, поставља проблем</p>	<p>истраживачког духа -проширивање знања, -развијање стваралачког и критичког мишљења</p>
--	---	--	---

4.2. ПРОГРАМ КУЛТУРНИХ И ЈАВНИХ АКТИВНОСТИ ШКОЛЕ

Циљеви и задаци:

Постизање нивоа потребне припремљености за реализовање активности на годишњем нивоу.

Усаглашавање планираних активности са програмима Министарства просвете и одговарајућих институција.

Уклапање у програм такмичења Министарства просвете, креативна сарадња са спортским организацијама, удружењима и другим школама.

Организовање културног и спортског живота Школе.

Осмишљавање садржаја који ће допринети подизању нивоа квалитета културног и медијског профила Школе.

Јавна културна презентација школе која ће привући родитеље да се одреде за нашу школу.

Афирмисати здравље и такмичарски дух код ученика путем спортских активности.

Интеграција школе у културни, спортски и јавни живот града и непосредно упознавање ученика са значајем културних институција.

Сагледавање значаја просвете и науке за општи културни развој савременог друштва.

Током школске године планира се обележавање свих значајних догађаја, што се може видети из табеле. У току године планирају се посете позоришту у Бачкој Тополи

Школа ће узети учешће у свим такмичењима у организацији Министарства просвете, науке и технолошког развоја. У школи се, у складу са Законом, празнују државни и верски празници, који су приказани у табеларном прегледу календара образовно-васпитног рада и у складу са тим, ученици и запослени који су православне вероисповести имају право да не похађају наставу на први дан крсне славе.

Одлукама савета РС за националне мањине и Националних савета националних мањина, утврђени су и национални празници националних мањина, који имају статус празника-наставног дана.

ВРЕМЕ	АКТИВНОСТ	Задужен:
септембар Прва недеља	Безбедни у саобраћају - први разред	1.разред
септембар	Промоција здравих стилова живота и заштите здравља	Сви разреди
20.септембар	Јесењи крос-„Трка за срећније детињство“	
28.септембар	Европски дан језика	
октобар	Месец књиге	
прва нед. октобра	Дечја недеља и спортска недеља Дан за дечја права Пријем првака у Дечји савез	Сви разреди Сви разреди Четврти разред
Током октобра	Посета библиотеке (Бајша, Панонија, Бачка Топола)	Сви разреди
Током октобра	Дани меда у Бачкој Тополи	
21.октобар	Дан сећања на жртве 2. Светског рата	Сви разреди
новембар	Месец борбе против болести зависности	Сви разреди
8. новембар	Дан просветних радника	Ученички парламент
16. новембар	Међународни дан толеранције (УНЕСКО)	Групе за грађанско васпитање
1. децембар	Светски дан борбе против СИДЕ (WHO)	7. и 8. разред
3. децембар	Светски дан особа са хендикепом	Сви разреди
10.децембар	Дан права човека	Сви разреди
Последња недеља децембра	Породични и верски празници у нашем завичају	Сви разреди
23. децембар	Завршетак првог полугодишта, Дан дечје радости	Сви разреди
24.дец.-15.јан.	Учешће школе у програмима Локалне заједнице поводом зимских и верских празника	Сви разреди
27. јануар	Школска слава - Свети Сава	Сви разреди

14. фебруар	Дан заљубљених	2.циклус
15. фебруар	Дан државности – Сретење	2.циклус
8. март	Обележавање међународног Дана жена	1.циклус
22. март	Светски дан вода	Сви разреди
24. март	Сећање на жртве бомбардовања (1999)	Сви разреди
22. април	Дан планете Земље	
30 април	Дан сећања на холокауст	Сви разреди
08. мај	Марковдански сусрети деце и песника	Сви разреди
09. мај	ДАН ШКОЛЕ	Сви разреди
мај	Пролећни крос -спортски дан	Сви разреди
30 мај	Свечани испраћај ученика 8. разреда	2.циклус
30 .мај	Свечаност похваљивања и награђивања ученика и наставника за успехе на такмичењима	Сви разреди
5. јун	Дан заштите животне средине	Сви разреди
2 недеља јуна	Свечани испраћај ученика 4. разреда	1.циклус
Крај августа	Свечани пријем првака	4.разред

4.3. ПРОГРАМ ШКОЛСКОГ СПОРТА И СПОРТСКЕ АКТИВНОСТИ

Циљеви: разноврсним и систематским моторичким активностима, допринети интегралном развоју личности ученика, развоју моторичких способности, стицању, усавршавању и примени моторичких умења, навика и неопходних теоријских знања у свакодневним и специфичним условима живота и рада.

Задаци:

- подстицање раста, развоја и утицање на правилно држање тела
- развој и усавршавање моторичких способности
- стицање моторичких умења која су као садржаји утврђени програмом и стицање теоријских знања неопходних за њихово усвајање
- формирање морално-вољних квалитета личности
- оспособљавање ученика да стечена знања, умења и навике користе у свакодневним условима живота и рада
- стицање и развијање свести о потреби здравља, чувања здравља и заштити природе и човекове средине

Садржаји програма	Активност ученика	Активности наставника	Начин и поступак остваривања	Циљеви и задаци садржаја програма
Спортска недеља- Међуодељенска такмичења, шетња, трчање у природи, такмичење у оквиру секције, штафетне игре за време Дечије недеље, активности на одморима...вијача, лопта, препреке	Активно учешће ученика у садржајима, суђење, асистенција...	Организација, спровођење активности, додељивање задатака ученицима, суђење, обезбеђивање потребних алата, вођење активности	Неке од активности ће се обављати у оквиру редовних часова, неке за време секција а неке после часова, зависно од врсте активности, а неке за време школских одмора	-Стицање навике за систематским вежбањем -Развијање осећаја за фер плеј -Припремање за школска такмичења

Јесењи и пролећни крос-Такмичење у трчању на различите дужине стаза зависно од узраста деце	Трчање	Вођење деце, распоређивање по узрастима, брига о безбедности ученика, организација целокупног спортског дана у природи	Деца ће се окупити у школском дворишту и онда ће их наставници одвести на место реализације активности (Гедер и стадион локалног фудбалског тима)	-Развијање љубави деце према базичној физичкој вештини-трчању
Спортске игре и стони тенис - такмичење	Учешће и представљање школе на такмичењима у кошарци, одбојци, рукомету, фудбалу, пливању и	Припрема и вођење деце на такмичења, одређивање састава који ће да игра, осмишљавање тактике игре...	Након договора и организације задужени авници воде децу у школу где ће бити организовано такмичење	-Стицање навике за систематским вежбањем -Развијање осећаја за фер плеј

4.4.ПРОГРАМ СЛОБОДНИХ АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА

Циљеви:

Слободне активности имају за циљ пружање могућност ученицима да задовоље своје интересе, склоности и способности за поједине области. Њихова суштина јесте да допринесу социјализацији потреба ученика према појединим предметима и областима. Својим садржајима слободне активности унапређују рад школе и непосредније повезују школу са друштвеном средином.

Кроз слободне активности биће реализовани следећи васпитно-образовни **задачи**:

- подстицај стваралаштва
- задовољење интелектуалне радозналости
- пружање могућности за заједничку игру, забаву и разоноду
- омогућавање заједничке спортске активности и испуњавање дела слободног времена корисним садржајем

Садржаји програма	Активности ученика	Активности наставника	Начин и поступак	Циљеви и задаци садржаја програма
-------------------	--------------------	-----------------------	------------------	-----------------------------------

			остваривања	
Друштвене активности	Израда паноа, зидних новина, посете, изложбе, учешће у акцијама локалне заједнице	_ усмерава, наводи, ствара ситуацију , сугерише ,поставља проблем, подстиче, дискутује,, анализира, мотивише, координира	Дијалошка, текстуална, метода писаних радова, излагање, демонстративна, систематско посматрање, пралтични рад, илустративна, експериментална, принцип очигледности	Сарадња са локалном заједницом Развијае свести о здравом начину живота, поштовање разлика и уважавање својих и туђих потреба, изграђивање личних критичких ставова
Техничке активности	Израда честитки, израда модела, уређењ простора, израда новогодишњих и васкршњих украса			Развијање креативности, стваралачког рада, уредности, прецизности, изграђивање личних критичких ставова
Хуманитарне активности	Прикупљање помоћи, учешће у хуманитрним акцијама, помоћ ученицима који слабије напредују			Развијање хуманости, Поштовање разлика и туђих потреба, развијање такмичарског духа
Спортске активности	такмичење у спортским вештинама, учешће у кросу, Игре без гранца			Развијање такмичарског духа, Развијање моторичке спретности и физичких способности
Културне активности	Посете музеју, биоскопу, позоришту, библиотеци, Приредбе...			Развијање опште културе, Развијање и подстицање стваралачке активности, развијање маште орггиналности и смисла за лепо, оспособљавање ученика за испуњење слободног времена садржајима из области културе, науке, технике, уметности,....

4.6. ПРОГРАМ ПРОФЕСИОНАЛНЕ ОРИЈЕНТАЦИЈЕ УЧЕНИКА

ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ НА ПРОФЕСИОНАЛНОЈ ОРИЈЕНТАЦИЈИ:

1. Упознавање, праћење и подстицање карактеристика ученика значајних за усмеравање њиховог професионалног развоја и њихово подстицање да и сами свесно доприносе сопственом професионалном развоју,
2. Упознавање ученика са светом рада и занимања, системом средњег образовања и васпитања,
3. Формирање правилних ставова према раду,
4. Подстицање ученика на испитивачко понашање према себи и свету рада,
5. Оспособљавање ученика за планирање свог професионалног развоја и доношење реалних и зрелих одлука у вези са избором занимања,
6. Сарадња и оспособљавање родитеља за пружање помоћи деци у подстицању и усмеравању њиховог професионалног развоја,
7. Сарадња са институцијама које могу допринети успешнијем професионалном развоју ученика.

ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ РЕАЛИЗОВАЋЕ СЕ КРОЗ СЛЕДЕЋА ПОДРУЧЈА:

- упознавање , праћење и подстицање развоја индивидуалних карактеристика личности ученика,
- проширивање знања и појма о раду и занимањима
- формирање ставова о индивидуалној и друштвеној вредности људског рада,
- формирање радних навика, вештина и позитивних особина личности,
- подстицање експлоративног понашања према себи и свету рад и занимања,
- пружање помоћи родитељима у подстицању и усмеравању професионалног развоја своје деце,
- омогућавање ученицима да стекну непосредна искуства у вези са радом и занимањима

НЕПОСРЕДНИ ЗАДАЦИ:

1. Формирање Тима за професионалну оријентацију (одељењске старешине VII и VIII разреда, наставници ТиИО, грађанског васпитања, педагог и психолог школе),
2. Израда и усвајање Програма рада на професионалној оријентацији

Време реализације: септембар
Извршиоци: педагог и психолог школе

САДРЖАЈ ПРОГРАМА, МЕРЕ И АКЦИЈЕ У I, II и III РАЗРЕДУ

- у оквиру одељења сагледавати израженије физичке недостатке, тежа урођена или хронична оболења, драстичне деформитете кичменог стуба у циљу благовременог пружања помоћи ученику и усмеравању његовог професионалног развоја,
- кроз редовну наставу, нарочито физичко и здравствено васпитање подстицати развој оних узрасних карактеристика које су нарочито изражене и погодне за развој (видна, слушна осетљивост, ситна мануелна мускулатура),

- идентификација ученика са израженим музичким (аудитивним) способностима и предузимање мера за њихово организовано подстицање (упућивање родитеља шта им је у околини приступачно- музичка школа и сл.)
- кроз наставу физичког и дане спорта формирати навике за бављење физичким и спортским активностима, битним за подстицање опште физичке спремности за обављање свих видова рада,
- кроз часове одељењског старешине, часове познавања природе и друштва организовати игре у којима ће ученици имитирати, разговарати о пословима одраслих и њима блиским занимањима.

Извршилац: наставник разредне наставе
 Време реализ.: септембар и током године
 Сарадник: педагог

- кроз часове одељењског старешине обрaдити и следеће теме:

I разред : Ко све ради у школи?

II разред: шта раде наши родитељи? -први сусрет са различитим занимањима

III разред: Радне навике и како их стећи?

Извршилац: наставник разредне наставе
 Време реализ.: према плану наставника
 Сарадник: педагог

- кроз редовну наставу, излете, посете, слободне активности, радне акције омогућити да ученици користе и интелектуални и мануелни рад

Извршилац: наставник разредне наставе

Време реализ.: током године
 Сарадник: педагог

- кроз часове одељењског старешине, познавање природе и друштва објашњавати ученицима да су све употребне ствари око њих (клуба, табла, свеска...) резултат рада и да све то треба чувати,
- организовати акцију улепшавања учионица
- кроз часове редовне наставе, слободних активности користити дечију радозналост за развијање потребе за радом, учењем, обављањем домаћих послова,

Извршилац: наставник разредне наставе
 Време реализ.: током године
 Сарадник: педагог

- свакодневна провера извршавања обавеза које поставља наставник разредне наставе,
- упознавање родитеља и ученика са чиниоцима и методама успешног учења и деловање у циљу формирања радних навика,
- кроз часове одељењског старешине обрадити тему: Како организовати свој радни дан?

Извршилац: наставник разредне наставе
 Време реализ.: током школске године
 Сарадник: педагог

- кроз родитељске састанке усмеравати родитеље на размену информација са наставником разредне наставе или педагогом у вези евентуалних проблема који се јављају у појединим развојним фазама,
- указивање родитељима на потребу да и сами подстичу радозналост и машту детета,
- упућивање родитеља како ученици треба да уче код куће,
- сваки ученик би требало да има поред учења и неку обавезу код куће, коју му даје породица,
- у оквиру породице водити разговоре о занимањима којима се баве родитељи, комшије, рођаци

Извршилац: наставник разредне наставе
 родитељи ученика
 Време реализ.: током школске године
 Сарадник: педагог

САДРЖАЈ ПРОГРАМА, МЕРЕ И АКЦИЈЕ У IV, V и VI РАЗРЕДУ

- кроз редовне часове вршити идентификацију ученика са посебним склоностима (литерарно, драмско, ликовно, математичко стваралаштво),
- кроз часове физичког васпитања, спортских активности подстицати бављење физичким и спортским активностима,
- кроз додатни рад форсирати ученике који испољавају општу и специфичне обдарености

Извршилац: наставник предметне наставе
 одељенска већа
 Време реализ.: септембар, октобар
 Сарадник: педагог

- извршити анализу наставног градива по појединим предметима од IV до VI разреда у циљу сагледавања програмских садржаја који су непосредније

повезани са одређеним областима и подручјима рада и те садржаје користити за упознавање ученика са одговарајућим струкама, образовним профилима и занимањима (најчешћи послови који се обављају у тим струкама, потребна знања, посебни здравствени и психолошки захтеви, кадровске потребе, могућности запошљавања)

Извршилац: предметни наставници
стручни активи

Време реализ.: март

Сарадник: педагог и психолог

- коришћење одговарајућих програмских садржаја техничког (обрада метала, дрвета, хартије, пластичних маса и сл.) детаљније и потпуније упознати ученике са производним занимањима и утицати на превазилажење одређених заблуда и предрасуда које постоје о неким занимањима

Извршилац: наставник ТиИО

Време реализ.: током школске године

Сарадник: педагог

- у настави српског језика поред упознавања са одговарајућим струкама и занимањима одређен број писмених и усмених радова посветити упознавању ученичких професионалних интересовања, узрока који утичу на њихово опредељивање, као и њихове вредносне ставове према појединим подручјима рада и занимањима,

Извршилац: наставник предметне наставе

Време реализ.: током школске године

- омогућити ученицима да се у оквиру рада слободних активности изборних и другог друштвено-корисног рада баве одређеним пословима, како би и практично проверили своја интересовања и способности и међу њима одабрали она занимања која има највише одговарају,

Извршилац: наставници задужени за рад слоб.актив.

Време реализ.: током школске године

Сарадник: одељењске старешине, педагог

- кроз часове одељенског старешине и заједнице обрaдитит теме:

4. разред: Идемо у посету

5. разред: шта ко ради - сусрет са разним занимањима

6. разред: Значај правилног избора занимања

Како упознати одређена занимања

- (шта се ради, чиме од чега, како, шта се тражи, какви су услови)

Извршилац: одељенске старешине
Време реализ.: по Плану одељ.старешина

МЕРЕ И АКЦИЈЕ У VII и VIII РАЗРЕДУ

- извршити анализу наставног градива по појединим предметима у VII и VIII разреду у циљу сагледавања програмских садржаја које су непосредније повезани са одређеним областима и подручјима рада и те садржаје користити за упознавање ученика са одговарајућим образовним профилима и занимањима.

Извршилац: предметни наставници и стручни активи
Време реализације: новембар

Сарадник: педагог

- подстицати ученике да и сами учествују у прикупљању података и информација о појединим струкама, образовним профилима, занимањима, програмској структури одговарајућих средњих школа, условима уписа и сл. затим да те информације упоређују са својим индивидуалним могућностима, интересовањима и да на основу тога врше реалнији избор одговарајућих струка и образовних профила,

Извршилац: предметни наставници и

одељенске старешине

Време реализ.: током школске године

Сарадник: представници средњих школа, педагог

- идентификовати ученике који испољавају посебно интересовање, склоности и способности за поједине предмете и области, организовати за њих потпуније упознавање са одговарајућим струкама и занимањима и подстицати их да захтеве тих занимања упоређују са својим индивидуалним могућностима (здравственим, психолошким, образовним) како би на основу тога правили касније планове о избору оних струка и образовних профила који им највише одговарају.

Извршиоци: поједини наставници и
одговарајући стручни активи

Време реализ.: прво полугодиште

Сарадник: одељењске старешине, педагог,
родитељи ученика

- у оквиру додатне наставе, одељењске заједнице, секција и других облика интересног ангажовања ученика идентификовати ученике који испољавају посебна интересовања и способности за одређене врсте делатности и омогућити

им да обављају одређене послове који су карактеристични за она занимања и подручја рада која су уско повезана са тим делатностима и областима.

Извршилац: наставници задужени за рад
у појединим секцијама

Време реализ.: почетком школске године

Сарадник: родитељи, педагог

- погодне програмске садржаје појединих наставних предмета као што су биологија, физичко васпитање, техничко образовање, музичка и ликовна култура и друге поред упознавања са одређеним струкама и занимањима више користити за давање података о здравственим, биофизиолошким и психолошким захтевима појединих занимања. Исто тако подстицати ученике да захтеве жељених занимања упоређују са својим индивидуалним могућностима и бирају она која им највише одговарају.

-

Извршилац: предметни наставници и стручни активи

Време реализације: током школске године

Сарадник: педагог, одељењске старешине

- при упознавању појединих струка и занимања путем наставног процеса, нарочиту пажњу посветити формирању правилних ставова према производним подручјима рада и занимања, имајући у виду њихов значај, повећане могућности запошљавања у оквиру струкама и занимањима.

Извршилац: наставници

Време реализ.: током школске године

- организовати предавања и разговоре са ученицима и родитељима у оквиру којих ће се вршити упознавање са струком и образовним профилима који се спремају у средњим школама, организационом и програмском структуром средњег образовања, критеријуми уписа, проходност према вишим школама и факултетима, кадровским потребама, факторима успешног избора занимања и сл.

Извршилац: директор школе, педагог и одељењске старешине

Време реализ.: април, мај

- кроз часове одељењског старешине и заједнице обрадити теме предвиђене планом ПО:

7. разред: Самоспознаја (10 радионица)

8. разред: Самоспознаја и разумевање света рад, повезивање занимања и школовања са способностима (9 радионица)

Извршилац: одељењске старешине

у сарадњи са одељењским заједница

Време реализ.: према Плану ПО тима

- у оквиру предавања и разговора са ученицима и родитељима или при организовању других посебних облика рада на професионалној оријентацији (изложбе, посете радним организацијама и сл.) посебну пажњу посветити упознавању образовних профила дефицитарних и суфицитарних струка, истичући њихове предности, односно недостатке као и услове запошљавања
Извршилац: одељењске старешине
Време реализ.: током школске године

Сарадник: поједини наставници, посебно ТиИО

- организовати посете РО и одговарајућим средњим школама, посебно онима чији су кадрови дефицитарни (за све ученике или мање групе који испољавају слична интересовања)

7. разред: 6 реалних сусрета

8. Разред: 6 реалних сусрета

Извршилац: одељењске старешине,
наставници ТиИО

Време реализ.: током школске године

Сарадник: педагог, представници РО и
средњих школи

- повремено приређивати изложбе везане за поједине струке, обавештавати ученике преко огласне табле о критеријумима уписа, мрежи средњих школа

Извршилац: психолог

Време реализ.: током школске године

Сарадник: одељењске старешине

- извршити испитивање способности (општих и посебних) и особина личности потребних у раду, а посебно код оних ученика који имају проблеме у избору одговарајућих струка и образовних профила (неопредељени ученици, они код којих постоји неусаглашеност између индивидуалних могућности и одговарајућих захтева жељених занимања, неусаглашеност ставова између жеља ученика и родитеља)

Извршилац: психолог

Време реализ.: март, април

- испитати факторе који утичу на опредељење ученика за поједине струке и образовне профиле, предузимати мере за отклањање оних који нису релевантни за успешан избор (утицај вршњака, нереална очекивања родитеља, предрасуде

о појединим подручјима рада и занимања) и усмерити професионална интересовања ученика према оним струкама и образовним профилима који су у складу са њиховим способностима, особинама личности и кадровским потребама.

Извршилац: педагог, психолог

Сарадници: одељењске старешине, предметни н.

- организовати саветодавни рад за поједине ученике који се обраћају за помоћ у решавању својих индивидуалних проблема у избору струка и образовног профила, као и за групе ученика са сличним професионалним интересовањима и проблемима.

Извршилац: психолог,

Сарадници: педагог, одељењске старешине

Време реализ.: април, мај

- кроз родитељске састанке деловати и на родитеље у циљу правилног усмеравања деце (упознавања са мрежом школа, условима уписа ...
- Извршилац: педагог, психолог и одељењске старешине

4.7. ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

ЦИЉ:

Омогућавање и подстицање естетских, еколошких и хигијенских опажања, разумевања и поступања у процесу стваралачког живљења. Разумевање улоге и значаја личног ангажовања у заштити животне средине и развијање еколошког, здравственог и културног живљења.

ЗАДАЦИ:

- развијање свести код ученика о значају естетске екологије и хигијене у свакодневном животу,
- развијање критеријума за вредновање естетских, еколошких и хигијенских вредности,
- развијање одговорности за очување животне средине
- усвајање одређене хигијенске навике, стицање одговорности за властито здравље и здравље других људи
- подстицање индивидуалног деловања ученика и наставника у развоју естетске, еколошке и хигијенске свести.

САДРЖАЈ ПРОГРАМА

УРЕЂЕЊЕ И ОДРЖАВАЊЕ УНУТРАШЊЕГ ПРОСТОРА ШКОЛЕ И ШИРЕГ ПРОСТОРА

Садржај рада	Време реализације	Носилац реализације
уређење дворишта школе велико чишћење школског дворишта,	IX, IV током године	I – IV Сви ученици

окоLINE и дечјег игралишта сађење биљака и одржавање зелених површина у дворишту школе	током године	сви ученици сви ученици
дрво генерације укршавање учионица сађеним биљкама брига о новосађеним садницама (окопавање и заливање) заштита четинара	X, X I IV, V	I сви ученици
узгајање и нега цвећа у учионицама и по ходницима естетско уређење хола школе одржавање хигијене радног места	током године током године током године	биолошка секција сви ученици

АКТИВНОСТИ У МЕСТУ

Садржај рада	Време реализације	Носилац реализације
учешће у озелењавању града у сарадњи са месном заједницом	током године	ученици
откривање дивљих депонија смећа и загађивача околине и обавештавање Месне заједнице о запажањима	током године	VII - VIII ученици

АКТИВНОСТИ БЕЗАНЕ ЗА РЕЦИКЛАЖУ ОТПАДА

Садржај рада	Време реализације	Носилац реализације
сакупљање и правилно разврставање папира, ПЕТ амбалажа, празних батерија у школском дворишту	током године	сви ученици
рециклажа ПЕТ амбалажа, папира (уметничка радионица: израда и изложба накита, свећа, торби..)	током године	сви ученици
друштвене игре са пластичним чеповима и другим отпадом	током године	сви ученици
модна ревија (одећа од отпада)		сви ученици

ОБЕЛЕЖАВАЊЕ ЗНАЧАЈНИХ ЕКОЛОШКИХ ДАТУМА

Садржај рада	Време реализације	Носилац реализације
Светска акција "Очистимо свет"		Сви ученици
Светски дан здравља (предавање доктора медицине)	07.04.2013.	Сви ученици
Дан планете земље (изложба цртежа ученика)	22.04.2013.	Сви ученици
Дан заштите животне средине (гледање документарних филмова у холу или у дворишту школе)	05.05.2013.	Сви ученици

Дан птица и дрвећа (постављање кућица и хранилица за птице станарице током зиме)	10.05.2013 (акција током зиме)	Сви ученици
--	-----------------------------------	-------------

ХУМАНИТАРНЕ АКЦИЈЕ

Садржај рада	Време реализације	Носилац реализације
Помагање вршњацима у одељењу, разреду или школи (акција друг-другу)	током године	ученици
Пружање помоћи другим ученицима и школама (новчана помоћ, прикупљање уџбеника и књига, одеће...)	током године	ученици
Пружање помоћи старијим и болесним лицима	током године	ученици
Друге хуманитарне активности	током године	ученици

САДРЖАЈИ КОЈИ ЋЕ СЕ РЕАЛИЗОВАТИ КРОЗ ЧОС И ЧОЗ

Садржај рада	Време реализације	Носилац реализације
Прича о екологији – дрво генерације Моје дрво дише за мене Писмо индијског поглавице Срце за планету Прва прича о загађењу Нова прича о Балкану Нарушавање циклуса – загађивање Кружење у природи Киселе кише Уметнички контејнер Однос према човековој животној средини Прерада старе хартије Старо је ново Прича о води Добро дрво Озонски омотач Загађивачи моје средине	по плану	одељењски старешине

4.8. ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ ОД НАСИЉА, ЗЛОСТАВЉАЊА И ЗАНеМАРИВАЊА И ПРОГРАМИ ПРЕВЕНЦИЈЕ ДРУГИХ ОБЛИКА РИЗИЧНОГ ПОНАШАЊА ПОНАШАЊА

Програм заштите ученика од насиља, злостављања и занемаривања

У **Посебном протоколу** за заштиту деце и ученика од насиља, злостављања и занемаривања у образовно-васпитним установама, који је донело Министарство просвете, представљене су превентивне активности и дефинисане процедуре у заштити деце од насиља, у којима је прецизирана улога свих који су укључени у живот и рад образовно-васпитне установе. У складу са основним принципима и циљевима Посебног протокола, наша школа је, поштујући специфичности свога рада и окружења у коме постоји, направила Програм заштите својих ученика од насиља, злостављања и занемаривања. При изради овог документа руководили смо се приближним бројем, врстама и учесталашћу ситуација насиља, злостављања и занемаривања у школи, као и усменим проценама ученика, наставника о сигурности и постојању безбедне атмосфере у школи.

ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ ПРОГРАМА У ПРЕВЕНЦИЈИ:

1. Подизање нивоа свести и повећање осетљивости свих актера укључених у живот и рад школе за **препознавање насиља**, злостављања и занемаривања;
2. **Стварање и неговање климе прихватања**, толеранције и уважавања, као и остали видови превентивних активности, дефинисаних овим Програмом (видети Акциони план у прилогу);
3. **Дефинисање поступака и процедура** за заштиту од насиља и реаговања у ситуацијама насиља, као и остали видови интервентних активности, дефинисаних овим Програмом;
4. **Информисање** свих актера укључених у рад школе о процедурама и поступцима за заштиту од насиља.

1. ПРЕПОЗНАВАЊЕ НАСИЉА

НАСИЉЕ је појам који обухвата различите врсте и облике насилног понашања, злостављања, занемаривања, злоупотребе и искоришћавања. Насиље може бити у оквиру вршњачких односа, као и односа одрасли-деца, који укључују одговорност, поверење и моћ. Наставник такође може бити жртва насиља - без обзира на дефинисану улогу моћи у школском контексту, у ситуацијама насиља он може бити у позицији оног који има мање моћи, тј. трпи насиље.

Насиље се дефинише као сваки облик једанпут учињеног или поновљеног вербалног или невербалног понашања које има за последицу стварно или потенцијално угрожавање здравља, развоја и достојанства ученика.

Насиље може имати различите форме:

- ❖ **Физичко** насиље се односи на понашање које доводи до стварног или потенцијалног телесног повређивања ученика. Примери физичког насиља су: ударање, шутирање,

гурање, шамарање, чупање, дављење, бацање, гађање, напад оружјем, тровање, паљење, посипање врућом водом, ускраћивање хране, сна и сл.

- ❖ **Емоционално/психолошко** насиље односи се на оно понашање које доводи до тренутног или трајног угрожавања психичког и емоционалног здравља и достојанства ученика. Односи се и на ситуације у којима се пропушта обезбеђивање прикладне и подржавајуће средине за здрав емоционални и социјални развој у складу са потенцијалима ученика.

Емоционално насиље и злостављање обухвата поступке којима се врши омаловажавање, етикетирање, игнорисање, вређање, уцењивање, називање погрдним именима, оговарање, подсмевање, исмејавање, неприхватање, изнуђивање, манипулисање, претња, застрашивање, ограничавање кретања, као и други облици непријатељског понашања.

- ❖ Искључивање из групе и дискриминација представљају **социјално насиље**. Односи се на следеће облике понашања: одвајање од других на основу различитости, довођење у позицију неравноправности и неједнакости, изолацију, недружење, игнорисање и неприхватање по било ком основу.
- ❖ Развој савремених комуникационих технологија доводи до појаве **насиља коришћењем информационих технологија** (електронско насиље): поруке послате електронском поштом, СМС-ом, ММС-ом, путем веб-сајта (web site), четовањем, укључивањем у форуме и сл.
- ❖ **Сексуално насиље и злоупотреба** подразумева укључивање ученика у сексуалну активност за коју нису развојно дорасли (не прихватају је, нису у стању да се са њом сагласе) и која има за циљ да пружи уживање или задовољи потребе друге особе.

Сексуалним насиљем сматра се :

- сексуално узнемиравање - ласцивно коментарисање, етикетирање, ширење прича, додиривање, упућивање порука, фотографисање, телефонски позиви и сл.;
- навођење или приморавање ученика на учешће у сексуалним активностима, било да се ради о контактним (сексуални однос, сексуално додиривање и сл.) или неконтактним активностима (излагање погледу, егзибиционизам и сл.);
- коришћење ученика за проституцију, порнографију и друге облике сексуалне експлоатације.

2. СТВАРАЊЕ И НЕГОВАЊЕ КЛИМЕ ПРИХВАТАЊА И ТОЛЕРАНЦИЈЕ

Полазећи од става да се СВАКО насиље над ученицима МОЖЕ СПРЕЧИТИ, важно је да школа креира климу (атмосферу) у којој се:

- учи, развија и негује култура понашања и уважавања личности;
- не толерише насиље;
- не ћути у вези са насиљем;

- развија одговорност свих актера;
- сви који имају сазнање о насиљу обавезују на поступање.

3. ДЕФИНИСАЊЕ ПОСТУПАКА И ПРОЦЕДУРА ЗА ЗАШТИТУ И РЕАГОВАЊЕ У СИТУАЦИЈАМА НАСИЉА

У складу са документима и упутствима МП Републике Србије, школа је дужна :

- а) да формира ТИМ за заштиту ученика од насиља
- б) да предузме превентивне активности
- в) да предузме интервентне активности

а) ОФОРМЉЕН ТИМ

Чланове ТИМ-а именује директор школе

б) ПРЕВЕНТИВНЕ АКТИВНОСТИ

Превенција насиља у образовно-васпитним установама има троструки циљ:

- унапређење безбедности ученика
- повећање квалитета рада у установи и
- дугорочно, стицање вештина неопходних за конструктиван и ненасиљан начин решавања будућих животних проблема

На основу тога смо у нашој школи формулисали:

ОПШТИ ЦИЉ:

Да наша школа буде безбедно и подстицајно место чиме се остварује право сваког детета да буде заштићено од свих облика насиља.

САДРЖАЈ ПРЕВЕНТИВНИХ АКТИВНОСТИ

- Тим предлаже, планира и израђује Програм заштите ученика од насиља (у даљем тексту ПЗУ). У програм укључује ученике, родитеље и професоре, а сарађује са Саветом родитеља и Ученичким парламентом. За реализацију наведеног је задужена стручна служба (педагошко-психолошка служба школе, у даљем тексту: ПП).
- Усклађивање релевантних норматива и документације установе (Статута, Правила понашања у установи, Кућног реда школе, Правилника о безбедности, Правилника о васпитно-дисциплинским мерама) са захтевима Посебног протокола и ПЗУ. За реализацију наведеног је задужен секретар установе.
- Умрежавање свих кључних носилаца у задатке превенције насиља (Савет родитеља, Школски одбор, Ученички парламент, Наставничко веће). За реализацију наведеног је задужен директор установе.

- Измене и допуне се дају на усвајање Школском одбору. За реализацију наведеног је задужен директор установе и председник Школског одбора, уз сарадњу са секретаром.
- Упознавање ученика и запослених са горе наведеним изменама, детаљним ставкама ПЗУ и правилима понашања, као и последицама кршења правила. За реализацију наведеног су задужене одељенске старешине, односно помоћник директора у сарадњи са секретаром установе и Тимом, у делу који се односи на информисање запослених.
- Организовање дежурства радника обезбеђења, дежурних наставника и помоћно-техничког особља ради осигурања безбедности ученика у школи и дворишту. За реализацију наведеног је задужен директор установе, уз сарадњу помоћника директора.
- Редовно вођење „Књиге дежурства“ од стране дежурних професора, у коју се бележе све активности везане за нарушавање реда, као и друге релевантне информације. За реализацију наведеног су задужени дежурни професори, односно помоћник директора.
- Стално стручно усавршавање за запослене, као и предавање стручњака из других институција за запослене, родитеље и ученике, те организовање радионица, трибина, дискусионих група и дебата са овом тематиком. За реализацију наведеног је задужен директор установе, уз консултације и предлоге ПП службе, а уз подршку локалне самоуправе.
- Остварује се сарадња са МУП-ом (око регулације саобраћаја око школе, дежурство приликом школских приредби и осталих манифестација). За реализацију наведеног је задужен директор установе.
- Сарађује се са Центром за социјални рад у оквиру превенције и раног идентификовања проблема и других ризика за појаву насиља, те правовремене помоћи. За реализацију наведеног је задужен психолог.
- Богађење школске библиотеке едукативним књигама како ненасилно решити сукобе и популаризовање читања књига код ученика (са циљем развијања комуникацијских и просоцијалних животних вештина). За реализацију наведеног је задужен библиотекар, уз консултације ПП службе.
- Реализација радионица из области ненасилне комуникације (вршњачка и партнерска комуникација, вештине активног слушања, ЈА/ТИ поруке и сл.). Радионице би се реализовале разноврсним техникама, а кроз тематске области из програма „Умеће одрастања“, „Конфликти и шта са њима“, „Умеће комуникације“, „Партиципација ученика у животу и раду школе кроз едукацију Ученичког парламента“, „Вршњачка медијација“ итд. За реализацију наведеног је задужена ПП служба.
- Радионице које би ПП служба реализовала током часова одељенских старешина и/или неких од часова грађанског васпитања, а које би за циљ имале децентрацију и неговање емпатије (применом неких од техника као што су „У туђим ципелама“,

„Под туђом капом“ и слично). Едукација младих би обухватала и теме о развоју моралности, предрасудама и стереотипном мишљењу, изазовима адолесцентних криза итд. За реализацију наведеног је задужена ПП служба, уз сарадњу са одељенским старешинама.

- Обележавање Дана толеранције, са циљем развијања толеранције и прихватања различитости (различитих вера, националности, физичких способности, изгледа итд.). За реализацију наведеног је задужен директор школе, уз сарадњу и подршку локалне самоуправе.
- Континуирано обележавање Св. Трифуна, односно Св. Валентина уочи 14. фебруара, са циљем развијања и неговања умећа писања – упућивања, али и прихватања лепих порука. За реализацију наведеног је задужена ПП служба, у сарадњи са одељенским старешинама.
- Учешће у хуманитарним акцијама и мерама солидарности за угрожене породице, са циљем да се код свих актера школског живота развије емпатија и солидарност. За реализацију наведеног је задужен актив професора биологије, који на нивоу школе блиско сарађује са Црвеним крстом и другим сродним институцијама.
- Покретање нових и континуирано одржавање већ постојећих спортских и рекреативних манифестација, фер-плеј турнира и такмичења са циљем развијања уважавања разлика у физичким способностима и изгледу, развијања тимског духа, развијања спортског понашања такмичара и (посебно!) навијача, спортског прихватања неуспеха и развоја самоконтроле. За реализацију наведеног је задужен актив професора физичког васпитања.
- Ограђено и безбедно двориште је у плану. За реализацију наведеног је задужен директор установе, уз сарадњу и подршку локалне самоуправе.

в) ИНТЕРВЕНТНЕ АКТИВНОСТИ

СВАКА ОСОБА КОЈА ИМА САЗНАЊЕ О НАСИЉУ, ЗЛОСТАВЉАЊУ И ЗАНЕМАРИВАЊУ ОБАВЕЗНА ЈЕ ДА РЕАГУЈЕ !

Насилник је дефинисан као неко ко испољава једну или више форми насилног понашања и ко, најчешће, поседује 6 или више наведених карактеристика:

- несигуран је,
- има недостатак самопоуздања,
- био је подвргнут насиљу код куће,
- воли да има контролу,
- узбуђен је због осећања моћи и статуса,

- има тешкоће у учењу,
- жуди за пажњом,
- испољава недостатак поштовања за вршњаке и наставнике,
- материјалистички је оријентисан,
- љубоморан

Жртва је дефинисана као неко ко трпи насиље и ко је често у ситуацији повећаног ризика због одређених психо-физичких карактеристика и понашања као што су:

- недовољно је јак
- има недостатак самопоштовања
- сматра се другачијим од осталих
- изолован је,
- „бубалица“
- особа са инвалидитетом или са сметњама у развоју
- разликује се по социјалној или националној припадности
- љубазан је и увиђајан према вршњацима
- нежан и мио
- брине га шта други мисле

ЦИЉЕВИ ПРОГРАМА У ИНТЕРВЕНЦИЈИ:

- Спровођење поступака реаговања у ситуацијама насиља
- Предузимање неопходних мера у циљу ефикасне заштите ученика од насиља
- Стално праћење и евидентирање врсте и учесталости насиља
- Ублажавање и отклањање последица насиља
- Саветодавни рад са ученицима који трпе, врше или само посматрају насиље.

Интервентне процедуре и поступци морају уважавати следеће критеријуме, тј. дати одговоре на следећа питања:

- да ли се насиље дешава или постоји сумња на насиље;
- где се дешава – да ли се дешава у школи или ван ње;
- ко су учесници насиља, злостављања и занемаривања;
- облик и интензитет насиља, злостављања и занемаривања;

На основу ових критеријума врши се процена нивоа ризика за безбедност детета и одређују **поступци и процедуре и начин реаговања:**

1. случај се решава у школи;

2. случај се решава у школи у сарадњи са другим компетентним установама;
3. случај се прослеђује надлежним службама

Ситуације у којима може бити присутно насиље:

- Насиље или сумња да се насиље дешава између деце/ученика
- Насиље или сумња да је дете/ученик изложено насиљу од стране одрасле особе запослене у школи
- Насиље или сумња да се насиље над учеником врши од стране одрасле особе која није запослена у школи
- Насиље или сумња да се оно дешава у односу на наставника, тј. да наставник трпи насиље јер је у позицији мање моћи.

Процедуре у интервенцији су различите с обзиром на претходне три ситуације, тј. зависно од тога да ли се насиље јавља међу децом, од стране одраслог у школи или од стране одраслог ван школе.

У доњој табели су приказана три нивоа реаговања и различити облици насиља, а у зависности од интензитета, учесталости (да ли се насилно понашање понавља или не) и последица које насиље оставља. Поједини облици се понављају на више различитих нивоа

Ниво насиља / ко решава проблем	Физичко насиље	Емоционално/ психичко насиље	Социјално насиље	Сексуално насиље и злоупотреба	Насиље злоупотреба м информацио них технол.
---------------------------------	----------------	------------------------------	------------------	--------------------------------	---

<p>1. НИВО Ове облике насиља решава самостално одељенски старешина.</p>	<p>ударање чврга, гурање, штипање, гребање, гађање, чупање, уједање, саплитање, шутирање, прљање, уништавање ствари...</p>	<p>исмејавање, омаловажавање, оговарање, вређање, ругање, називање погрдним именима, псовање, етикетирање, имитирање, „прозивање“...</p>	<p>добацивање, игнорисање, искључивање из групе или фаворизовање на основу социјалног статуса, националности, верске припадности, насилно дисциплиновање, ширење гласина...</p>	<p>добацивање, псовање, ласцивни коментари, ширење прича, етикетирање, сексуално додиривање, гестикација...</p>	<p>Узнемиравајуће „зивкање“, слање узнемиравајућих порука СМС-ом, ММС-ом, путем веб-сајта...</p>
<p>2. НИВО У решавању ових облика насиља одељенски старешина, укључује Тим</p>	<p>шамарање, ударање, гажење, цепање одела, затварање, пљување, отимање и уништавање имовине, измицање столице, чупање за уши и косу...</p>	<p>уцењивање, претње, неправедно кажњавање, забрана комуницирања, искључивање, одбацивање, манипулисање...</p>	<p>сплеткарење, игнорисање, неукључивање, неприхватање, манипулисање, експлоатација, национализам...</p>	<p>Сексуално додиривање, показивање порнографског материјала, показивање интимних делова тела, свлачење...</p>	<p>огласи, блогови, злоупотреба форума и чествовања, снимање камером појединаца против њихове воље, снимање насилних сцена, дистрибуирање снимака и слика...</p>

3. НИВО Ови облици насиља обавезно укључују друге институције, тј. активирање спољашње заштитне мреже.	туча, давлeње, бацање, проузроковање опекотина, ускраћивање хране и сна, излагање ниским температурама, напад оружјем...	заstraшивање, уцењивање, рекетирање, ограничавање кретања, навођење на коришћење психоактивних супстанци, укључивање у секте, занемаривање...	претње, изолација, одбацивање, терор групе над појединцем / групом, дискриминација, организовање затворених група (кланова), национализам, расизам...	завођење од стране одраслих, подвођење, злоупотребља положаја, навођење, изнуђивање и принуда на сексуални чин, силовање, инцест...	снимање насилних сцена, дистрибуирање снимака и слика, дечија порнографија ...
--	--	---	---	---	--

ОБЛИЦИ ДИСКРИМИНАТОРНОГ ПОНАШАЊА

РАСИЗАМ	уверење и понашање лица или групе лица засновано на ставу да неке расе имају супериорне карактеристике у односу на друге.
СЕКСИЗАМ	уверење и понашање засновано на ставу да је мушки пол супериоран у односу на женски.
ХОМОФОБИЈА и ТРАНСФОБИЈА	подразумева страх, мржњу и нетолеранцију према ЛГБТИ лицима и према сваком понашању које је изван оквира родних улога.
КСЕНОФОБИЈА	интензивно и ирационално исказивање мржње према странцима
ИСЛАМОФОБИЈА	нетрпељивост и предрасуде према исламу и муслиманима
АНТИСЕМИТИЗАМ	нетрпељивост и предрасуде према Јеврејима, као религијској групи или нацији
АНТИЦИГАНИЗАМ	посебан вид расизма усмерен према ромском народу, а идеологија је заснована на историјски потхрањеним идејама о расној надмоћности појединих народа, а који се изражава кроз насиље, говор мржње, изабљивање, стигматизацију и дискриминацију.
АБЛЕИЗАМ	негативне предрасуде у односу на лица са сметњама у развоју и инвалидитетом

ФАКТОРИ ЗА ОДРЕЂИВАЊЕ НИВОА ДИСКРИМИНАЦИЈЕ, ВРЕЂАЊА ЧАСТИ, УГЛЕДА И ДОСТОЈАНСТВА ЛИЧНОСТИ

1) узраст учесника у образовању;

- (1) када је понашање учесника у образовању истог или приближног узраста (дете- дете, ученик-ученик, одрасли-одрасли), као и млађег према старијем, квалификује се као први ниво;
- (2) када се узрасно старији учесник у образовању понаша дискриминаторно према млађем лицу, квалификује се као други ниво;
- (3) када група учесника у образовању дискриминаторно понаша према лицу или другој групи, квалификује се као трећи ниво.

2) интензитет, трајање и учесталост дискриминаторног понашања;

Када се дискриминаторно понашање понавља или продужено траје у односу на исто лице, односно лица са сличним или истим личним својствима (раси, боји коже, националној и верској припадности или етничком пореклу, полу, родном идентитету, сексуалној оријентацији, имовном стању, генетским особеностима, здравственом стању, сметњи у развоју и инвалидитету) тим за заштиту га квалификује у следећи тежи облик дискриминације.

Поновљена дискриминација, у смислу овог акта, подразумева више пута поновљено понашање лица или групе лица, односно поступање установе, њених органа или тела које је засновано на повређивању личних својстава лица или групе лица, а продужена - која се чине у дужем временском периоду према истом лицу или групи лица.

3) облик и начин дискриминаторног понашања - узнемиравање и понижавајуће поступање;

Узнемиравање и понижавајуће поступање јесте изговарање речи, односно слање писаних порука или предузимање радњи према лицу или групи лица на основу којих се посредно и са сигурношћу може закључити да вређају њихово достојанство на основу личног својства, проузрокују осећај понижености, узнемирености или одбачености, шири страх или непријатељство, односно ствара понижавајуће и увредљиво окружење.

Ако узнемиравање и понижавајуће поступање удружено врши група или се оно понавља, односно дуже траје, овакво дискриминаторно понашање квалификује се као дискриминација другог нивоа.

Ако је узнемиравање и понижавајуће поступање изазвало страх или непријатељско, понижавајуће и увредљиво окружење по дискриминисано лице или је довело до искључивања или одбацивања лица или групе лица, дискриминаторно понашање квалификује се као дискриминација трећег нивоа.

4) последица дискриминаторног понашања.

Када дискриминаторно понашање доводи или потенцијално може да доведе до угрожавања физичког, односно психичког здравља учесника у образовању, тим за заштиту га квалификује у следећи тежи облик дискриминације.

Уколико је у интервенцију на понашање укључена спољашња заштита (здравствена служба, установа социјалне заштите, полиција, Министарство, надлежна школска управа Министарства, јединица локалне самоуправе, Повереник, правосудни органи и др.) тим за заштиту га увек квалификује као трећи ниво дискриминације.

ИЗВРШИОЦИ МОГУ БИТИ И УЧЕНИЦИ И ОДРАСЛИ (запослени, родитељи, трећа лица...)

Примери појединих типичних ситуација дискриминаторног понашања учесника у образовању, су:

- излагање подсмеху учесника у образовању по основу његове националности;
- омаловажавање учесника у образовању или групе по основу њиховог личног својства;
- имитирање хода, говора, изгледа или било какво друго излагање подсмеху учесника у образовању са сметњама у развоју или инвалидитетом;
- ословљавање погрдним називима учесника у образовању или групе, запосленог или родитеља - припадника одређене групе;
- изражавање стереотипа и предрасуда о припадницима одређене групе;
- причање увредљивих и понижавајућих шала и вицева о припадницима одређене групе;
- промовисање родних стереотипа у вези са очекивањима, успесима и достигнућима девојчица и дечака;
- певање увредљивих и понижавајућих песама о припадницима одређене групе;
- слање увредљивих и понижавајућих порука одређеном лицу или групи лица путем СМС-а, ММС-а или друштвених мрежа;
- вербално привилеговање припадника већинске групе лица неоправданим и прекомерним похвалама;
- неоправдано вербално умањивање или снижавање доприноса и успеха припадника мањинске групе;
- игнорисање и избегавање контаката са учесником образовања због његовог личног својства;
- одбијање да седи у клупи са другим учесником образовања због његовог личног својства;
- омаловажавање родитеља ученика по основу личног својства.

ИЗВРШИОЦИ СУ ЗАПОСЛЕНИ ИЛИ ТРЕЋЕ ЛИЦЕ – „СТАВЉАЊЕ У НЕПОВОЉНИЈИ ПОЛОЖАЈ“

Примери појединих типичних ситуација стављања у неповољнији положај учесника у образовању су:

- одбијање уписа учесника у образовању због његовог личног својства;
- фактичко скраћивање или сужавање плана и програма наставе и учења намењено учеснику у образовању из осетљиве друштвене групе;
- необезбеђивање додатне образовне подршке, односно индивидуализованог рада детету и ученику коме је таква помоћ потребна;
- неоправдана примена нижих критеријума за оцењивање ученика и одраслих ромске националности;
- необезбеђивање наставног материјала прилагођеног учесницима образовања са инвалидитетом и сметњама у развоју;
- необезбеђивање исхране детету и ученику прилагођене његовим потребама;
- неукључивање ученика из осетљивих друштвених група у ученичке парламенте и слично;
- изостанак прописаног поступања у случају непохађања припремног предшколског програма, односно непохађања наставе од стране деце из осетљивих друштвених група и ученика са инвалидитетом и сметњама у развоју;
- изостављање учесника у образовању из појединих активности у току наставе због његових личних својстава;

- давање неоправданих погодности учеснику у образовању због личних својстава или социјалног статуса његових родитеља;
- необавештавање родитеља детета и ученика из осетљиве друштвене групе о родитељском састанку;
- пропуштање запосленог да реагује у случају сумње на занемаривање учесника у образовању из осетљиве друштвене групе;
- искључивање деце и ученика из осетљивих група из вршњачких активности у оквиру слободног времена у установи

ТЕШКИ ОБЛИЦИ ДИСКРИМИНАЦИЈЕ - 3.ниво

ВИКТИМИЗАЦИЈА	шиканирање и малтретирање лица или групе лица која тражи заштиту од дискриминације, која је пријавила или сведочи у корист дискриминисаног лица.
СЕГРЕГАЦИЈА	одвајање припадника одређене групе од других лица или група лица, а у образовању и васпитању - издвајање одређених категорија учесника у образовању у специјалне школе, посебне предшколске и школске објекте, посебне групе, одељења или подгрупе у оквиру одељења, из разлога који није у складу са Законом и посебним законом.
ГОВОР МРЖЊЕ	подразумева обраћање учесника у образовању најширој публици и неодређеном кругу људи, којим се подстиче дискриминација, мржња или насиље против припадника одређене групе.
ПОДСТИЦАЊЕ И УДРУЖИВАЊЕ РАДИ ВРШЕЊА ДИСКРИМИНАЦИЈЕ	група учесника у образовању својим удруженим понашањем узнемирава и понижава друго лице или групу, а то понашање се понавља или траје
ФИЗИЧКИ НАПАД МОТИВИСАН МРЖЊОМ	због националне припадности, вере, пола или другог личног својства
	и сви други облици дискриминације који изазивају нарочито тешке последице по дискриминисано лице, односно групу,

Кораци у интервенцији (који су обавезујући!)

1. Сазнање о насиљу или **откривање насиља** одвија се непосредним увидом да је насиље у току или посредно, препознавањем спољашњих знакова или поверавањем самог детета или треће особе.

2. Прва реакција треба да буде **заустављање насиља** и обавештавање о томе надлежне особе: дежурног наставника/професора, а који ће даље контактирати одељенског старешину (одељенске старешине) и проценити да ли треба хитно позвати МУП или здравствену службу.

3. **Смиривање ситуације и прикупљање информација.**

Смиривање ситуације подразумева удаљавање ученика из ситуације и смањење напетости кроз разговор са актерима. Тај разговор треба да буде умирујући, без спомињања могућих последица и застрашивања. Разговор треба да води одељенски старешина, који такође може да ангажује и Тим. Тада разговор са ученицима, накнадно, обавља ПП служба. У случајевима у којима се укључују и друге институције, детаљан разговор са дететом (интервенцију у кризи и оснаживање жртве) у школи обавља искључиво психолог и по процени, а у складу са Кодексом етике рада психолога, извештава одељенског старешину и остале чланове Тима.

У раду са дететом, приликом смиривања ситуације од стране одељенског старешине и/или неког од чланова тима, посебна пажња треба да буде обрађена на жртву насиља, тако што ће јој се омогућити да се осећа безбедно и да нема страх (нпр. од ширења гласина, од освете насилника и слично).

Неке од сугестија за разговор су следеће:

- ⇒ Стрпљиво и пажљиво саслушајте учеснике, укључујући и посматраче.
- ⇒ Пажњу усмерите на конкретан поступак и понашање.
- ⇒ Без суђења, умањивања или преувеличавања сагледајте ситуацију.
- ⇒ Пажљиво слушајте шта вам деца говоре, не само она која трпе и врше насиље, већ и посматрачи.
- ⇒ Не интерпретирајте, не мењајте, не тумачите!!!
- ⇒ Користите речник који деца користе када говоре о насиљу, злостављању и занемаривању.
- ⇒ Не подразумевајте, не претпостављајте – питајте, а не тврдите!!!
- ⇒ Проверите да ли сте тачно, исправно разумели шта вам дете говори.
- ⇒ Разговарајте смирено, не реагујте шоком, неверицом.
- ⇒ Покажите да верујете у то што дете говори да бисте га охрабрили да вам исприча што више.
- ⇒ Не обећавајте да ће одмах бити све у реду, то није реално.
- ⇒ Реците шта планирате, шта ћете учинити.
- ⇒ Реците да ћете урадити све оно што је заиста у вашој моћи да помогнете.
- ⇒ Не пребацујте одговорност за реаговање на другог. Свако је у обавези да у свом домену реагује.

Прикупљање информација значи, поред разговора са актерима и другим учесницима у догађају и вођење записника, односно попуњавање Листа за пријављивање и евиденцију насилног понашања (види прилог), који попуњава искључиво одељенски старешина. Периодична анализа ових листова треба да послужи одељенском старешини за планирање превентивних активности у одељењу, а Тиму исте служе за унапређење ПЗУ. Ова документација треба да се чува код ПП службе, поштујући принцип поверљивости података (више о томе: тачка бр. 6).

4. Након прекидања насиља и смиревања учесника, запослени који је непосредно реаговао или има сазнање о насиљу иницира **консултације у оквиру установе**, односно обраћа се дежурном наставнику, који контактира (лично или телефоном) одељенског старешину (1. ниво), а старешина даље (уколико се укаже потреба – 2. и 3. ниво) контактира Тим за заштиту. При овоме се анализирају чињенице, процењује ниво ризика и прави план заштите за све учеснике. У овој фази процењује се степен ризика и одлучује на који начин ће се решавати случај. У случају када се у рад укључује Тим, консултације са психологом су неопходне и уколико је потребно, он надаље обавља консултације са службама ван установе (Центар за социјални рад, здравствена служба). На основу консултација треба донети одлуку о начину реаговања и праћења и одредити улоге, задатке и одговорности у самом поступању.

Неопходно је водити рачуна о поверљивости података и најбољем интересу ученика, заштити и стављању интереса детета изнад интереса родитеља, школе, струке итд. Подаци до којих се дође поверљиви су и могу се ставити на располагање само службеним лицима ангажованим у поступцима заштите деце од насиља.

Уколико дође до комуникације са медијима у кризним ситуацијама (тзв. кризна комуникација, где су медији увек заинтересовани за кризни догађај), за њу је задужен директор установе или – у случају његове спречености – помоћник директора.

5. Након консултација и заузимања става о догађају, **предузимају се акције и реализују се договорене активности и мере заштите**: нпр. примењује се поступак реституције или нека друга техника за конструктивно решавање конфликта (медијација, форум театар...), а уколико је потребно, одељенски старешина позива и родитеље ученика и информисе их о догађају, спроведеним консултацијама, закључцима и предложеним мерама (предочава се законска регулатива, мере заштите ученика, мере даљег васпитног деловања).

У случајевима покретања дисциплинских поступака за **лакшу повреду** обавезе ученика (најкасније три дана од дана сазнања за учињену повреду обавезе ученика), одељенски старешина изриче васпитно-дисциплинску меру за њу, а у складу са Законом и Статутом школе.

У случајевима покретања дисциплинских поступака за **тежу повреду** обавезе ученика (најкасније три дана од дана сазнања за учињену повреду обавезе ученика), директор школе, а на предлог одељенског старешине, доноси одлуку о покретању дисциплинског поступка против ученика и води поступак.

У случајевима када се у поступак укључују и **друге институције** (рок три дана од дана када се насиље десило), када се обавештава МУП, Центар за социјални рад и сл. - подношење пријаве тим службама треба да буде у усменој и писаној форми, од стране директора школе, а након што је са родитељима обављен разговор (осим ако се нису одазвали позиву или је у најбољем интересу дечије безбедности да родитељи не буду укључени).

6. Праћење ефеката предузетих мера врши увек одељенски старешина (и у оним случајевима када се у поступак укључује и Тим). Потребно је пратити: понашање детета које је трпело насиље и детета које се понашало насилно, како реагују пасивни посматрачи, шта се дешава у одељењу, у којој мери родитељи сарађују и сл. Уколико се увиди да се ситуација насиља понавља, усложњава и постаје ризичнија, неопходно је предвидети и друге додатне заштитне мере (тада се укључује и Тим, те је потребно пратити и како функционише Тим и унутрашња заштитна мрежа, колико су друге институције укључене и који су ефекти њиховог укључивања итд.) У обрасце (види прилог), уписује се конкретно: шта се догодило, ко су учесници, како је пријављено насиље, какве су последице, који су исходи предузетих корака, на који начин су укључени родитељи, одељенски старешина, стручна служба, професионалци из других институција, као и начини на који ће ситуација бити праћена итд.

Стручна служба је у обавези да у року од 3 месеца од појаве насиља прикупи Листове за пријављивање и евиденцију насилног понашања (од одељенских старешина), што је довољан временски интервал да исти обухватају и опис ефеката предузетих мера. Ова документација треба да се чува код стручне службе, поштујући принцип поверљивости података. На основу ње, Тим израђује анализу стања и обавештава директора установе, који - по процени - о томе даље информисава Савет родитеља, Школски одбор, наставничко веће. Резултат праћења треба да буде стално развијање и унапређивање превентивних активности и разноврсних модела интервенције.

ВАЖНО: Приликом консултација са колегама унутар и/или изван установе обавезно је поштовати принцип поверљивости, као и принцип заштите најбољег интереса детета!

ВАЖНО: У образовно-васпитном систему нема места за истрагу и доказивање злостављања и занемаривања. Ти задаци су у надлежности других система.

Садржај интервентних активности

- Радити на усклађености и доследној примени утврђених поступака и процедура у ситуацијама насиља. За реализацију наведеног је задужен директор школе, у сарадњи са Тимом и одељенским старешинама.

- Сарадња са родитељима. За реализацију наведеног су задужене одељенске старешине.
- Сарадња са релевантним службама. За реализацију наведеног је задужен Тим, односно директор школе и/или психолог у случајевима индивидуалних поступака.
- Континуирано евидентирање случајева насиља. За реализацију наведеног су задужене одељенске старешине.
- Праћење и вредновање врста и учесталости насиља путем истраживања, запажања и провере. За реализацију наведеног је задужен Тим.
- Подршка деци која трпе насиље. За реализацију наведеног су задужене одељенске старешине, односно ПП служба у случајевима када су укључени у поступак.
- Рад са децом која врше насиље. За реализацију наведеног су задужене одељенске старешине, односно ПП служба у случајевима када су укључени у поступак.
- Оснаживање деце која су посматрачи насиља за конструктивно реаговање. За реализацију наведеног су задужене одељенске старешине, односно ПП служба у случајевима када су укључени у поступак.
- Саветодавни рад са родитељима. За реализацију наведеног су задужене одељенске старешине, односно ПП служба у случајевима када су укључени у поступак.

4. ИНФОРМИСАЊЕ СВИХ АКТЕРА УКЉУЧЕНИХ У РАД ШКОЛЕ О ПРОЦЕДУРАМА И ПОСТУПЦИМА ЗА ЗАШТИТУ ОД НАСИЉА

- На Седници наставничког већа саопштити ко су чланови Тима и дати груб приказ њихових активности, као и читаву структуру ПЗУ у виду power-point презентације. За реализацију наведеног је задужена ПП служба.
- Имена чланова Тима истаћи на видном месту у школи.
- Тим се представља школском одбору и Савету родитеља.
- Тим израђује Анализу стања наше школе. На основу ње израђује Акциони план, који предлаже Наставничком већу.
- Тим на видном месту оставља умножене обрасце за пријављивање и евиденцију насиља (у сваком Дневнику по неколико фотокопија).
- Тим 2 пута годишње извештава стручна тела и орган управљања школе о реализацији ПЗУ (по завршетку првог полугодишта и краја школске године).
- Обавезујуће кораке у интервенцији истаћи на видно место у школи.
- Путем медија, промовисати примере добре праксе интервенције и превенције насиља у установи. За реализацију наведеног је задужен Тим, у сарадњи са директором школе.

- Израдити програм сарадње са медијима (у редовној и кризној ситуацији). За реализацију наведеног је задужен директор школе, у сарадњи са Тимом.
- Информисаност ученика школе о процедурама и поступцима за заштиту од насиља одвијала би се кроз рад одељенског старешине и путем плаката које израђују представници Ученичког парламента, а који би били приказани кроз зидне новине и ученичку огласну таблу.

П Р И Л О Г

Сваки акт насиља **МОРА СЕ ЕВИДЕНТИРАТИ** у складу са договореним начином евидентирања у установи.

УЛОГЕ И ОДГОВОРНОСТИ

(ко шта ради када постоји сумња на насиље или се насиље догоди)

ДЕЖУРНИ НАСТАВНИК

- дежура у складу са распоредом;
- уочава случај насиља, реагује и пријављује случај одељенском старешини (лично или телефоном);
- по потреби даље сарађује са одељенским старешином и/или Тимом за заштиту деце од насиља.

ОДЕЉЕЊСКИ СТАРЕШИНА

- било да уочи случај насилног понашања или да добије пријаву од дежурног наставника, реагује одмах;
- евидентира случај, уредно попуњавајући Лист за пријављивање и евиденцију насилног понашања
- разговара са учесницима насиља;
- информиса родитеље и сарађује са њима;
- сарађује са Тимом за заштиту деце од насиља (2. и 3. ниво);
- прати ефекте предузетих мера и предаје их ПП служби по истеку 3 месеца од појаве насиља;

ЧЛАНОВИ ТИМА

- уочавају случајеве насилног понашања и реагују одмах;
- разговарају са учесницима насиља;
- обавештавају одељењског старешину и сарађују са њим;
- по потреби, разговарају са родитељима;
- пружају помоћ и подршку ученицима, наставницима;
- разматрају случај (2. и 3. ниво) и осмишљавају мере заштите;
- обављају консултације, предлажу заштитне мере, прате ефекте предузетих мера
- по потреби, сарађују са другим установама;
- два пута годишње врше анализу на основу прикупљених Листова за пријаву и евиденцију насилног понашања

ПОМОЋНО-ТЕХНИЧКО ОСОБЉЕ

- уочавају случајеве насилног понашања и реагују одмах
- пријављују случај насилног понашања дежурном наставнику.

УЧЕНИЦИ

- уочавају случајеве насилног понашања;
- траже помоћ дежурног наставника (или пријављују случај свом одељенском старешини)
- за теже случајеве консултују чланове школског Тима;
- учествују (по потреби) у мерама заштите, као сарадници у решавању проблема.

4.9. ПРОГРАМ САРАДЊЕ СА ЛОКАЛНОМ САМОУПРАВОМ

Циљеви програма

- Утицати на повећање свести о безбедности у саобраћају,
- Подизање свести о естетском уређењу наше околине
- Истицање значаја бављења спортом
- Развијање читалачке културе
- Праћење свих догађаја у нашој локалној средини
- Активно учешће у акцијама у локалној средини

Задаци наше школе у програму сарадње са друштвеном средином су следећи:

- планирање и реализовање заједничких активности са субјектима из окружења;
- повезивање школе и локалне заједнице заједничким интересима и активностима;
- обезбеђивање подршке локалне заједнице у активностима школе упобољшању услова рада за ученике и запослене.

У току школске године, планира се сарадња са ужом и широм друштвеном средином. Традиционално имамо добру сарадњу:

- **са одељењима СО Бачка Топола:**
 - Посета председника општине првацима

- Пријем ђака генерације, његових родитеља и руководства школе код председника општине
 - Са одељењем за друштвене делатности, просветним инспектором
 - Са општинским саветом за безбедност - присуство трибинама које организују
 - Еколошким фондом општине - учешће у акцији »Великог чишћења Србије«
 - са општинском Канцеларијом за ромска питања
- **са Културним центром у Бачкој Тополи:**
 - организација две позоришне представе за млађе разреде поводом Дечје недеље
- **Са разним друштвима:**
- **Са школама на територији општине Бачка Топола и шире:**
- .
- **Сарадња са Центром за социјални рад** огледа се у покушајима решавања материјалних и социјалних проблема ученика. Током године сарађујемо у финансирању трошкова набавке уџбеника за ученике тешког материјалног стања. Углавном имамо добру сарадњу око обрађивања случајева ученика који се упућују на категоризацију, али нисмо задовољни њиховим ангажовањем око ученика који имају поремећаје понашања, који превазилазе моћи наше педагошко-психолошке службе.
- **Са „Фудбалском академијом“ Бачка Топола**
- **Са црквеним парохијама** православном, католичком и евангеличком -кроз верску наставу и прославу школске славе.
- **Са националним саветима** мађарске националне мањине.
-
- Са покрајинским секретаријатима за образовање, , Школском управом Северно бачког округа у Сомбору.
 - Учествујемо у свим активностима у организацији нашег Министарства и ШУ Сомбор.
- Сарадња са редакцијама новина и дечјим часописима:
 - Успоставили смо сарадњу и са »Просветним прегледом«, листом просветних радника, дечјим часописима, „Jó rajtás” и „Magyar szó”
- Планирамо учешће на "Марковданским сусретима " на Панонији
- Са школама и друштвима у Мађарској

УЖА ЛОКАЛНА ЗАЈЕДНИЦА

■ МЗ БАЛША

	ДРУШТВА	ПЛАНИРАНА АКТИВНОСТ	БР. УЧЕН.
1.	"Етно"	Неговање традиција наших народа (ручни рад, празнични обичаји, изложбе...)	45
2.	"Добровољно ватрогасно друштво"	Ученици су укључени у превентивне акције друштва (предавања, демонстрације противпожарних апарата...) и такмичења подмладка ватрогасног друштва.	150
3.	Актив жена	Ученици нижих разреда учествују на Божићној приредби за одрасле са посебним потребама из установе "Отхон" у Старој Моравици.	35
4.	Еколошко друштво	Уређење села	280
5.	Ловачко друштво	Старији ученици учествују у акцијама заштите животињског света у току зиме.	40
6.	"Кадарка" - винари, воћари, повртари	Организовати предавање за ученике из области пољопривреде.	150 (5-8р)
7.	ФК "Партизан"	Ученици тренирају и учествују у турнирима.	око 65
8.	Стонотениски клуб	Ученици тренирају и учествују у турнирима.	око 40
9.	"Теквандо клуб"	Ученици тренирају и учествују у турнирима.	око 30

■ МЗ ПАНОНИЈА

	ДРУШТВА	ПЛАНИРАНА АКТИВНОСТ	БР. УЧЕН.
1.	Актив жена	8. март - присуствовање ученика изложби ручних радова	30
2.	Ватрогасно друштво	Активности подмладка (вежбе, такмичења...)	15
3.	ФК	Ученици тренирају и учествују у турнирима.	15
4.	Ликовна колонија	Ученици учествују у раду колоније и присуствују изложбама.	25
5.	Савет МЗ	Ученици учествују у свим акцијама за прославу Дана села, 8. Мај	60 (1-8.разр.)

4.10. ПРОГРАМ САРАДЊЕ СА ПОРОДИЦОМ

Циљеви програма:

подстицање и неговање партнерски однос са родитељима, односно старатељима ученика, засновано на принципима међусобног разумевања, поштовања и поверења. Полазну основу за пружање помоћи ученицима у решавању проблема учења и понашања чини управо добро познавање ученика и сагледавање њихове породичне ситуације. Да би се то постигло неопходно је успостављање успешније и садржајније сарадње школе и породице.

ЗАДАЦИ :

- информисање родитеља о њиховим правима и обавезама, те начинима укључивања у рад Школе,
- задовољавање потреба породице и њених циљева,
- едуковање родитеља кроз информисање и пружање адекватног модела васпитања и образовања,
- развијање партнерског деловања породице и школе у образовању и васпитању ученика,
- обезбеђивање редовне, трајне и квалитетне сарадње породице и Школе,
- остваривање позитивне интеракције наставник- родитељ,
- обезбеђивање информисаности родитеља о променама у образовању које се остварују у школи и код ученика, као и о свим дешавањима у животу Школе.

Сарадња са породицом оставарује се кроз:

- индивидуалне, појединачне разговоре и размену мишљења одељенског старешине, предметних наставника, стручних сарадника, директора и родитеља;
- групне разговоре које организује одељенски старешина са групом родитеља чија деца имају исте или сличне проблеме;
- родитељске састанке на којима присуствују сви родитељи ученика једног одељења;
- опште родитељске састанке, којима присуствују родитељи ученика једног разреда (генерације);
- савет родитеља на којем присутвују представници родитеља из свих одељења школе;
- тематски форум родитеља на којем присуствују сви заинтересовани родитељи са следећом тематиком:
 1. Златна правила васпитања
 2. Породично васпитање
 3. Говорна комуникација родитеља и деце
 4. Заједничко деловање школе и породице-«Шта је данас било у школи»

Поред наведеног сарадња са родитељима се остварује и путем посебних препоручених позива, као и редовним информисањем о постигнутом успеху ученика по завршетку сваког квартала.

бр.	Активности	Време реал.	Одговорне особе	Сарадници	Праћење и евалуација
1	Сарадња са саветом родитеља	5-6 пута у току године, по плану	Директор школе	Педагог и записничар	Документација Савета родитеља

2.	Заједнички родитељски састанци 1. безбедност ученика на екскурзији 2. Електронски дневник	2 пута у току године	Директор / педагог	Одељењске старешине	Записници у Дневницима рада одељења
3.	Одељенски родитељски састанци	5-7 пута у току године	Одељењске старешине	Педагог и директор	Записници у Дневницима рада одељења
4.	Психопедагошко образовање родитеља	По једном за сваки разред	Педагог и психолог школе	Одељењске старешине	Записници у Дневницима рада одељења и документација педагога
5.	„ОТВОРЕНА ВРАТА“	Сваког месеца последње радне недеље, по плану Одељењских већа.	Председници Одељењских већа	Педагог и директор	Документација предметних наставника
6.	Групни родитељски састанци	По потреби	Одељењске старешине и педагог / директор	Правна служба здружене школе	Документација организатора сусрета
7.	Индивидуални контакти родитеља и наставника	По распореду за пријем родитеља и у договору	Наставници и родитељи	Одељењске старешине, директор, педагог, ученици	Педгошка свеска наставника
8.	Заједничке акције родитеља, ученика и наставника	Дечја недеља, Дан школе, Бајшански дани и Марковдански сусрети деце и песника на Панонији	Директор и председник Савета родитеља	ЛЗ	

4. 11. ПРОГРАМ ИЗЛЕТА, ЕКСКУРЗИЈА И НАСТАВЕ У ПРИРОДИ

15.1 ПРОГРАМ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ЕКСКУРЗИЈА У ПРВОМ И ДРУГОМ ЦИКЛУСУ ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

Циљ и задаци

Циљ екскурзије, као облика образовно-васпитног рада, јесте да допринесе остваривању циљева и задатака образовања и васпитања, циљева и задатака наставних предмета, као и непосредно упознавање с појавама и односима у природној и друштвеној средини, с културним, историјским и духовним наслеђем и привредним достигнућима.

Задаци екскурзије су:

- продубљивање, проширивање и обогаћивање знања и искустава ученика,
- повезивање и примењивање знања и умења,
- развијање љубави према отаџбини, њеној историји, култури и природним лепотама, неговање позитивног односа према свим њеним грађанима и њиховим националним, културним, етичким и естетским вредностима,
- неговање солидарности, хуманизма, другарства и осећаја заједништва,
- успостављање непосреднијих односа између наставника и ученика и ученика међусобно,
- проучавање објеката и феномена у природи,
- уочавање узрочно-последичних односа у конкретним природним и друштвеним условима,
- упознавање с начином живота и рада људи појединих крајева,
- развој и практиковање здравих стилова живота,
- развијање свести о значају одрживог развоја и изграђивање еколошких навика и навика заштите животиња,
- развијање способности проналажења, анализирања и саопштавања информација из различитих извора,
- оснаживање ученика у професионалном развоју,
- подстицање самосталности ученика и одговорности за сопствено понашање,
- развијање способности оријентације у простору.

1. ЦИКЛУС

ШКОЛСКА ГОДИНА	ДЕСТИНАЦИЈА
2020/21.	ЗРЕЊАНИН (Ечка, Царска бара)
2022/2023.	БЕОГРАД (аеродром Н.Тесла, Музеј Ваздухопловства, Калемегдан, Војни Музеј, Нови Београд, Зоо врт)
2023/2024.	НОВИ САД (Петоварадин, Природњачки музеј, Дино-парк)
2024/2025.	СРЕМСКА МИТРОВИЦА (Засавица, Совљак)

2. ЦИКЛУС

ШКОЛСКА ГОДИНА	ПРЕДЛОЗИ ДЕСТИНАЦИЈА
2020/21.	ЂЕРДАП (Виминацијум, Сребрно језеро, Голубачка тврђава, Лепенски вир, хидроелектрана Ђердап)
2022/2023.	1.НИШ – нова дестинација 2.ОПЛЕНАЦ – нова дестинација
2023/2024.	ТАРА (Мокра Гора, Међавник, Дрина, Шарганска осмица - возња возом, Дрвенград –пројекција филма)

2024/2025.	<p>1. Смедерево – Свилајнац-Деспотовац-Ресавска пећина (Смедеревска тврђава, Природњачки центар Свилајнац, Грабовац са спомен кућом стевана Синђелића, Ресавска пећина и водопад Велики Бук на реци Лисини)</p> <p>2. Копаоник</p>
------------	--

4.12. ПРОГРАМ БЕЗБЕДНОСТИ И ЗДРАВЉА НА РАДУ

Садржаји програма	Активности	Начин и поступак остваривања	Циљеви и задаци садржаја програма
<p>Обука запослених из прве помоћи</p> <p>Оспособити запослене за против-пожарну заштиту</p> <p>Учешће родитеља у поступку прописивања мера , начина и поступка заштите и безбедности деце и ученика за време боравка у школи</p>	<p>Присуство предавњу, вежбање,</p> <p>Активан рада у Савету родитеља</p>	<p>Усмено излагање , практичне вежбе</p> <p>Састанци СВ</p>	<p>Оспособити одређени број запослених за пружање прве помоћи при повређивању како ученика тако и запослених</p> <p>Правилно реаговање у случају пожара</p> <p>Побољшање услова за безбедност и заштиту деце и ученика</p>
Управљање отпадом и смећем	Предавања	Усмено излагање, презентација	Оспособити помоћно особље за правилној безбедно по здравље одлагање отпадом и смећем
Обука помоћног особља о правилном и безбедном коришћењу средстава за хигијену	Предавања	Усмено излагање , презентација	Оспособити помоћно особље да правилно и безбедном користи средстава за хигијену
Укључивање родитеља ради елиминисања могућег злостављања од стране ученика према вршњацима и према запосленима	Састанак са саветом родитеља, родитељски састанци	Усмено излагање	Елиминисање могућег злостављања од стране ученика према вршњацима и према запосленима, избећи ризичне ситуације, оснажити ученике и запослене за мирно решавање конфликта

4.13.ПРОГРАМ ЗДРАВСТВЕНЕ ЗАШТИТЕ

Циљеви и задаци програма здравственог васпитања су:

- усвајање ширег обима знања о свим областима здравственог васпитања;
- рад на унапређењу хигијенских и радних навика
- покушај отклањања негативних, штетних навика по здравље ученика;

- остваривање добре сарадње школе са породицама ученика
- остваривање сарадње са установама које се баве здравственом заштитом

Здравствена заштита ученика оствариваће се као и претходних година једним делом у школском диспанзеру Дома здравља и обухватаће следеће превентивне активности:

- систематски преглед ученика
- преглед ученика пред одлазак у школу у природи и екскурзије
- контролу хигијенско-санитарних услова рада школе

Другим делом, здравствена заштита ученика се остварује у школи. Програмски садржаји ће се реализовати у оквиру редовне наставе, на часовима одељењског старешине и ваннаставних активности (кроз спортске секције, клубове здравља, акција за унапређење школског простора и слично) као и кроз сарадњу са родитељима. За реализацију ових активности су одговорни: предметни наставници, одељењске старешине, педагошко-психолошка служба, директор, лекари.

Од метода ће се углавном користити:

- предавање, односно излагање
- креативне радионице
- прикази, изложбе
- трибине, округли столови

Здравствено - едукативни програм реализоваће се из тематских области:

- Здрав живот и како га одржати
- болести зависности (пушење, алкохол, наркоманија)
- спорт и рекреација у унапређењу здравих стилова живота
- сида и полно преносиве болести
- поремећаји исхране – анорексија и булимија
- туберкулоза и болести дисајних путева

4.14. ПРОГРАМ СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ

Циљ: развијање свестране личности оспособљење да брине за сопствено здравље, здравље своје породице, ближе околине и шире друштвене заједнице.

Задаци: - Стицање неопходних знања од стране ученика значајних за формирање ставова, вредности и понашања која карактеришу здраву личност способну за избор пожељних стилова живота,

- формирање механизма одбранбеног понашања;
- поштовање Закона, прописа и правила понашања.

Садржаји програма реализоваће се кроз редовну и изборну наставу :

- ваннаставне активности
- часове одељењског старешине и заједнице
- сарадњу са друштвеном средином
- рад са родитељима
- програм рада стручних сарадника.

А) РЕДОВНА НАСТАВА

Ред. број	САДРЖАЈ РАДА	УЗРАСТ	НОСИЛАЦ РЕАЛИЗАЦИЈЕ	ВРЕМЕ РЕАЛИЗ.
1.	Наставу прилагодити индивидуалним способностима и интересовањима ученика	I-VIII	настав. предмет наставе, стручни сарадници	током год.
2.	Укључити наставнике у реализацију пројекта «Умеће комуникације»	I-VIII	стручни сарад., наставници разредне и предметне наставе	током године
3.	Радити на квалитетнијој комуникацији ученик - наставник	I-VIII	стручни сарад., наставници разредне и предметне наставе	током године
4.	На часовима познавања природе и друштва користити погодне садржаје	I-IV	наставник разредне наставе	током године
5.	Кроз наставу биологије користити садржаје: - хигијена тела и исхране - упознавање са заразним болестима - алкохолизам, дуван, наркоманија – утицај на здравље	V VI VII	наставник биологије	током године
6.	На часовима физичког васпитања неговати спортски дух, развијати навику бављења рекреацијом, подстицати правилан физички развој	I-VIII	наставници разредне наст. наставници физичког	током године

Б) ЧАСОВИ ОДЕЉЕЊСКОГ СТАРЕШИНЕ И ЗАЈЕДНИЦЕ

Ред. број	САДРЖАЈ РАДА	УЗРАСТ	НОСИЛАЦ РЕАЛИЗАЦИЈЕ	ВРЕМЕ РЕАЛИЗ.
1.	У оквиру ЧОС-а и Чоз-а реализовати теме по програму: Буквара дечијих права, Конвекције о правима детета, Чувари осмеха, Здрава школа и Програм за естетско и хигијенско уређивање школе Програми ће се реализовати и зависности од Годишњих планова и програма рада школе	I-VIII	наставници разредне наставе. одељењскњ старешине, стручни сарадници	током године

В) ВАННАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ

Ред. број	САДРЖАЈ РАДА	УЗРАСТ	НОСИЛАЦ РЕАЛИЗАЦИЈЕ	ВРЕМЕ РЕАЛИЗ.
1.	Појачани рад слободних активности и повећана заступљеност ученика у том раду	I-VIII	наставници разредне и предметне	током године

			наставе	
2.	Литерарни и ликовни конкурси	I-VIII	наставници српског и мађарског језика и ликовне културе	током године
3.	Спортска такмичења	I-VIII	наставници физичког васпитања у сарадњи са учитељима	током године
4.	Пролећни и јесењи крос	III-VIII	наставници физичког васпитања	по плану извођења
5.	Боравак у Школи у природи	I-IV	наставници разредне наставе	по плану извођења

Г) САРАДЊА СА ДРУШТВЕНОМ СРЕДИНОМ

Ред. број	САДРЖАЈ РАДА	УЗРАСТ	НОСИЛАЦ РЕАЛИЗАЦИЈЕ	ВРЕМЕ РЕАЛИЗ.
1	Праћење раста и развоја и рано откривање обољења и поремећаја у расту и развоју	I-VIII	дом здравља педијатар	током године
2.	Систематски преглед	I-VIII	дом здравља педијатар	током године
3.	Праћење појава малолетничке деликвенције и њихово евидентирање	I-VIII	струч. сарадници у сарадњи са ЦСР и МУП - ом	током године

Д) РАД СА РОДИТЕЉИМА

Ред. број	САДРЖАЈ РАДА	УЗРАСТ	НОСИЛАЦ РЕАЛИЗАЦИЈЕ	ВРЕМЕ РЕАЛИЗ.
1.	Саветодавни рад са родитељима	I-VIII	одељењске старешине и струч. сарадници	током године
2.	Трибина за родитеље - «Проверите како васпитавате» - «Болести зависности»	I-IV VII-VIII	Љ. Продановић Раскршће	током године

Ђ) РАД СТРУЧНИХ САРАДНИКА

Ред. број	САДРЖАЈ РАДА	УЗРАСТ	НОСИЛАЦ РЕАЛИЗАЦИЈЕ	ВРЕМЕ РЕАЛИЗ.
1.	Реализација превентивних радионица: «Наша свест о свету дроге»	VII	стручни сарадници	друго полугодиште
2.	Реализација превентивних радионица: «Како донети одлуку - дрога да или не»	VIII	стручни сарадници	друго полугодиште
3.	Анкета на тему : Дрога и млади	VII, VIII	Струч. сарадници	током године
4.	Реализација радионица из програма «Умеће одрастања», «Ненасилна комуникација», «Учионица добре воље»	V – VIII	стручни сарадници	током године
5.	Евидентирање и индивидуални рад са ученицима код којих је уочен проблем у понашању	I – VIII	стручни сарадници	током године

Програм "Учионица добре воље"

ЦИЉ програма је да помогне школској деци различитих узраста да савладају вештине и знања нужна за излагање на крај с неким проблемима типичним за те фазе личног сазревања и за успешно успостављање складних социјалних односа. Он подстиче усвајање знања и вештина неопходних за конструктивно и одговорно социјално понашање и решавање сукоба који су саставни део друштвеног живота. Намера овог програма јесте да олакша ученицима да увиде како сукоб није исто што и свађа, већ да може бити драгоцену искуство кроз које се стичу важна сазнања о себи и другима која се сазнања могу потом уклопити у сопствени репертоар свакодневног понашања.

Програм ће бити реализован на часовима одељењског старешине од III - VI разреда

Број радион.	Садржај рада	Узраст	Носилац реализације	Време реализац.
1.	Шта је то учионица добре воље	V	наставници	током
2.	Ко си ти, ко сам ја			
3.	Причам ти причу			
4.	Како нас други случају			
5.	Сведеља			
6.	Помозите, шта да радим, другови ме одбацују	И		
7.	Може ли се сукоб спречити			
8.	Наговорили су ме...			
9.	Када станем у туђе ципеле			
10.	Човече, љутиш се?	VI		
11.	Како сукоб најбоље решити			
12.	Извини			
13.	Сада знам како са проблемима!			
14.	Шта носим са собом			
1.	Шта је то учионица добре воље	III	педагог	године
2.	Ја сам ја, а ко си ти?			
3.	Бунар жеља			
4.	Шта да радим кад ме нешто дели од оног што желим?			
5.	Бесометар	И	психолог	
6.	У поверењу је успех			
7.	Пажљиво са речима	IV		
8.	Извини и хвала			
9.	Хајде да се договоримо			

Пројекат: "Чувари осмеха"

Циљ програма радионица у оквиру пројекта "Чувари осмеха" је следеће:

- да кроз размену и игровном контексту помогне деци да успоставе емоционалну стабилност,

- да развије оптималне стратегије за превазилажење непријатних психичких стања,
- да унапреди вештине самоизражавања и споразумевања,
- да ојачају поверење и поуздање у себе и друге,
- да обогате позитивна сазнања о себи и другима.

Програм ће бити реализован на часовима одељењског старешине у II, III и IV разреду.

Број радионице	Садржај рада	Узраст	Носилац реализације	Време реализације
1.	Свест о себи (I)			
2.	Моје место за опуштање			
3.	Шта ме брине			
4.	Сарадња (I)			
5.	Снови			
6.	Мој бес	II		
7.	Страхovi (I)		наставници	
8.	Туга			ТОКОМ
9.	Ја и како ме виде други			
10.	Љубав			
1.	Свест о себи (II)			
2.	Времплов (лични континуитет)		разредне	
3.	Моје место за опуштање			школске
4.	Шта ме брине			
5.	Сарадња (I)			
6.	Снови	III		
7.	Мој бес			
8.	Страхovi (II)			
9.	Туга		наставне	године
10.	Моје жеље			
11.	Ја и како ме виде други			
12.	Љубав			
Број радионице	Садржај рада	Узраст	Носилац реализације	Време реализације
1.	Свест о себи (II)			
2.	Времплов		педагог	
3.	Моје место за опуштање	IV		
4.	Изражавања осећања			
5.	Комуникација осећања			
6.	Комуникација и неспоразуми (I)			
7.	Комуникација и неспоразуми (II)		Уитељи	током
8.	Сарадња (II)	IV		школске
9.	Конфликти		педагог	године
10.	Моје жеље			

4.15. ПРОГРАМ ПРИЛАГОЂАВАЊА УЧЕНИКА И НАСТАВНИКА НА НОВУ СРЕДИНУ

НОВИ УЧЕНИЦИ:

- 1.Разговор са родитељима и учеником – директор и стручни сарадник
- 2.Упис ученика – правник и административни радник
- 3.Распоређивање у одељење – стручни сарадник(психолог) уз разговор са одељењским старешином, директором и родитељима ученика
- 4.Помоћ ученику и родитељима око набавке уџбеника – стручни сарадник, библиотекар и одељењски старешина
- 5.Упознавање ученика и родитеља са школом, школским правилима, одељењским старешином и/или предметним наставником – стручни сарадник
- 6.Упознавање ученика са вршњацима, распоредом учионица и распоредом часова – одељењски старешина
- 7.Праћење адаптације ученика на нову средину, понашања и залагања – одељењски старешина а по потреби и стручни сарадник који је био на пријему ученика
- 8.Обезбеђивање помоћи вршњака из одељења – одељењски старешина
9. Индивидуални саветодавни рад ученика и родитеља са психологом и/или педагогом – на почетку двонедељно а касније по потреби
10. Процена степена адаптације, евентуалних потешкоћа и предузимање одговарајућих мера – одељењски старешина у сарадњи са учеником и родитељем

НОВИ НАСТАВНИЦИ:

1. Разговор са наставником, задужења за текући период– директор школе и правник
2. Разговор са представником стручне службе о планирању рада
- 3.Упознавање новог наставника са колегама – директор и/или представник стручне службе
- 4.Укључивање у рад стручних органа у школи – колеге
5. Континуирана помоћ у адаптацији и раду – колеге из струке и стручна служба

4.16.ПРОГРАМ РАДА ШКОЛСКЕ БИБЛИОТЕКЕ

Циљеви: - развијање позитивног односа према читању код ученика, подстицање ученика на редовно долажење у библиотеку и тако развијати њихове читалачке навике, подстицање ученика на коришћење разних видова извора информација (енциклопедије, лексикони, речници, часописи, интернет...). развијање навике за учешће на литерарним и другим конкурсима и у културно-друштвеним активностима, неговање навике брижног односа према књижном фонду и на читање дечијих часописа и других периодичних издања.

Задаци: - обезбеђивање обавезне лектире и књижевности ван школске литературе за све узрасте,

- обезбедити дечју штампу за све узрасте,
- обезбеђивање књижне и некњижне грађе за наставнике и стручне сараднике,

- помоћ ученицима у реализацији мултимедијалних пројеката, креативних радионица,
- обезбеђивање уџбеника, стручне литературе за учеснике на разним такмичењима,
- обезбеђивање приручника и уџбеника за наставнике
- вођење дневне статистике у вези са коришћењем књижног и некњижног фонда библиотеке.

ГОДИШЊИ ПЛАН РАДА БИБЛИОТЕКЕ

1. ПЛАНИРАЊЕ И ПРОГРАМИРАЊЕ ОБРАЗОВНО – ВАСПИТНОГ РАДА

- Планирање набавке литературе за ученике и наставнике
- Планирање набавке периодичних публикација за ученике и наставнике
- Планирање набавке литературе за наставу: уџбеници за ученике, уџбеници и приручници за наставнике

2. ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ ОБРАЗОВНО ВАСПИТНОГ РАДА

- Учешће у изради годишњег плана рада и самовредновање рада школе
- Одабирање и припремање литературне и друге грађе за разне образовно – васпитне активности
- Побољшање информационе, медијске и информатичке писмености

3. РАД СА НАСТАВНИЦИМА

- Сарадња са наставницима у припремању ученика за самостално коришћење извора информација
- Организовање наставних часова из појединих предмета у библиотеци
- Утврђивање годишњег плана обраде лектира
- Информисање корисника школске библиотеке о новоиздатим књигама, стручним часописима, јубилејима, о тематским изложбама, сусретима са књижевницима

4. РАД СА УЧЕНИЦИМА

- Обучавање ученика за самостално коришћење различитих извора информација, сазнања у настави и ван ње
- Обучавање ученика за употребу информационих библиотечких апарата – према њиховим способностима
- Помоћ у изради задате теме
- Развијање позитивног односа према читању
- Навикавање ученика за пажљиво и брижно коришћење библиотечке грађе
- Развијање навике долажења у школску библиотеку; узимање учешћа у њеним културно – просветним активностима
- Развијање истраживачког духа, осећаја за естетске вредности
- Помоћ ученицима на реализацији школских пројеката (толеранција, еколог, школа без насиља, дечија права)

5. РАД СА РОДИТЕЉИМА

- Учешће на родитељским састанцима ради давања информација о читалачким интересовањима и потребама
- Сарадња са родитељима у вези са развијањем читалачких навика ученика

6. РАД СА ДИРЕКТОРОМ, СТРУЧНИМ САРАДНИЦИМА, ПЕДАГОГОМ, ПРАТИОЦЕМ УЧЕНИКА

- Сарадња са стручнима већима наставника, педагогом, психологом, директором у вези са набавком и коришћењем књижне и некњижне грађе
- Информисање о набавци стручне литературе за предмете, дидактичко – методичке литературе
- Припрема заинтересованих за реализацију мултидисциплинарних пројеката и за организације књижевних сусрета, креативних радионица
- Обезбеђивање књижне и некњижне грађе за ученике, наставнике и стручне сараднике
- Припремање и организација културних активности: изложбе, конкурси, сусрети, обележавање значајних јубилеја везаних за школу (Дан језика, светски дан књижевности, месец књиге, дечија недеља, дан матерњег језика, дан писмености)
- Учешће у припремању Интернет презентације школе

7. РАД У СТРУЧНИМ ОРГАНИМА И ТИМОВИМА

- Рад у школским тимовима на изради годишњег и развојног плана школе и школског програма
- Рад у школским тимовима у складу са решењем директора
- Рад у тимовима у циљу промовисања школе и прикупљања средстава за обнову књижног фонда

8. САРАДЊА СА НАДЛЕЖНИМ УСТАНОВАМА, УДРУЖЕЊИМА, ЈЕДИНИЦАМА ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ

- Сарадња са другим школама, градским библиотекама (рамена, позајмица)
- Сарадња са локалном самоуправом: промоција рада библиотеке и школа
- Сарадња са просветним, научним и културним установама (новинско – издавачка предузећима, РТВ центрима, позориштима, домовима културе, културно – просветном заједницом, заједнице које се баве радом и слободним временом ученика)
- Учешће у раду школских библиотекара Србије

9. ВОЂЕЊЕ ДОКУМЕНТАЦИЈЕ, ПРИПРЕМА ЗА РАД И СТРУЧНО УСАВРШАВАЊЕ

- Праћење и евиденција коришћења литературе и рада школске библиотеке

- Вођење документације о раду школске библиотеке и школских библиотекара – анализа и вредновање рада школске библиотеке
- Стручно усавршавање – учешће на семинарима, саветовањима и другим скуповима
- Пран рада школске библиотечке секције

4.18.ПРОГРАМ РАДА УЧЕНИЧКОГ ПАРЛАМЕНТА

Циљеви рада: кроз рад у Парламенту ученици развијају вештине дијалога, толеранције, заступања сопствених интереса, активног учествовања у доношењу одлука, реализовања сопствених идеја. Два представника Парламента присуствују седницама Школског одбора и на тај начин се укључују и у решавање проблема ученика везаних за школу.

Задаци Ученичког парламента су:

- презентација мишљења и предлога стручним органима школе. Школском одбору, савету родитеља, директору.... давање мишљења о правилима понашања, мерама безбедности, годишњем и развојном плану, слободним и ваннаставним активностима, организацији и учешћу на такмичењима и манифестацијама.
- разматрање односа и сарадње ученика и наставника, обавештавање ученика о питањима од посебног значаја за њихово школовање.
- активно учешће у процесу планирања развоја школе и самовредновању школе

Глобални програм рада Ученичког парламента

Р. бр.	ПОДРУЧЈЕ РАДА
1.	Давање мишљења и предлога стручним органима, школском одбору, савету родитеља и директору која се тичу: - правила понашања у школи - годишњег плана рада - школског развојног плана - слободних и ваннаставних активности - учешћа на спортским и другим такмичењима - организације свих других манифестација ученика у школи и ван ње
2.	Разматра односе сарадње ученика и наставника или стручног сарадника
3.	Обавештава ученике о питањима од посебног значаја за њихово школовање

Оперативни план рада Ученичког парламента

С Е П Т Е М Б А Р
<ul style="list-style-type: none">• Међусобно упознавање ученика• Упознавање ученика о Правилима понашања ученика у основној школи• Упознавање са мерама безбедности ученика• Усвајање Правилника о раду ученичког парламента• Избори за руководство ученичког парламента• Мишљење о развојном плану школе
О К Т О Б А Р
<ul style="list-style-type: none">• Дечија недеља, права и обавезе• Хуманитарна акција „Друг другу“• Радионица из вршњачке медијације• Упознавање са Развојним планом школе• Акција по избору чланова
Н О В Е М Б А Р
<ul style="list-style-type: none">• Анализа резултата на крају првог тромесечја• Реализација наставних и ваннаставних активности• Односи наставник - ученик• Насиље – како се снаћи, реаговати, избећи• Предлог активности за Дан толеранције
Д Е Ц Е М Б А Р
<ul style="list-style-type: none">• Анализа резултата на крају првог полугодишта• Идеје за укључивање одељења у свечаности поводом школске славе• Сида-заштита, предавање и радионица• Предлог активности за Дан дечје радости
Ј А Н У А Р, Ф Е Б Р У А Р
<ul style="list-style-type: none">• Обележавање школске славе• Наши предлози за побољшање успеха• «Шта је добро у мојој школи, а шта треба мењати» израда панона• Дан заљубљених – организација• Анализа безбедности у школи
М А Р Т, А П Р И Л
<ul style="list-style-type: none">• Болести зависности• Обележавање 8. марта• Успех на трећем кварталу• Уређење школе и околине – Дан „Велике метле“• Шта је то завршни испит?
М А Ј, Ј У Н

- Изборна настава и секције: наше потребе и могућности
- Спортски дан
- Поруке осмацима и ученик генерације
- Обележавање вечаности посвећене најуспешнијим ученицима у току школске године

4.19. ПРОГРАМ РАДА ШКОЛЕ НА УНАПРЕЂЕЊУ ИНКЛУЗИВНЕ ПРАКСЕ

Индивидуални образовни план, индивидуални програм и индивидуализовани начин рада

За дете и ученика коме је услед социјалне ускраћености, сметњи у развоју, инвалидитета и других разлога потребна додатна подршка у образовању и васпитању, установа обезбеђује отклањање физичких и комуникацијских препрека и доноси индивидуални образовни план.

Циљ индивидуалног образовног плана јесте постизање оптималног укључивања детета и ученика у редован образовно-васпитни рад и његово осамостаљивање у вршњачком колективу.

Индивидуалним образовним планом утврђује се прилагођен и обогаћен начин образовања и васпитања детета и ученика, а посебно:

- 1) дневни распоред активности наставе у одељењу, дневни распоред рада са лицем које му пружа додатну подршку и распоред рада у посебној групи у којој му се пружа додатна подршка, као и учесталост подршке;
- 2) циљеви образовно-васпитног рада;
- 3) посебне стандарде постигнућа и прилагођене стандарде за поједине или за све предмете са образложењем за одступање од посебних стандарда;
- 4) индивидуални програм по предметима, односно садржаје у предметима који се обрађују у одељењу и раду са додатном подршком;
- 5) индивидуализован начин рада и наставника, односно индивидуализован приступ прилагођен врсти сметње.

Индивидуални образовни план у установи доноси педагошки колегијум на предлог стручног тима за инклузивно образовање, односно тима за пружање додатне подршке ученицима

Тим из у установи чине наставник разредне наставе, односно одељењски старешина и предметни наставници, стручни сарадници, , родитељ, односно старатељ, а по потреби педагошки асистент и стручњак ван установе, на предлог родитеља.

Родитељ, односно старатељ даје сагласност за спровођење индивидуалног образовног плана.

У првој години уписа у установу, индивидуални образовни план доноси се и вреднује тромесечно, а у свим наредним годинама на почетку сваког полугодишта.

Наставник при планирању свог рада у одељењу, односно групи усклађује свој план са индивидуалним образовним планом детета

Ред. бр.	Врста активности	Време реализације	Реализатори
1.	Сачињавање годишњег програма рада	септембар	Тим за инклузију
2.	Евидентирање ученика којима је потребна додатна подршка	Септембар Током године	Наставници, стручна служба
3.	Прибављање сагласности родитеља за спровођење ИОП-а	Септембар Током године	Тим за инклузију
4.	Анализа нивоа постигнућа и дефинисање образовних минимума за сваког ученика	Квартално	Одељенска већа и тим за додатну подршку
5.	Израда ИОП-а по предметима	Полугодишње	Тим за додатну подршку и предметни наставници
6.	Праћење напредовања ученика	Континуирано Током године	Тим за додатну подршку и предметни наставници
7.	Вредновање и оцењивање постигнућа ученика	Квартално	Чланови разредног већа Тим за инклузију
8.	Постављање нових захтева ученицима који су успешно савладали претходно постављене захтеве	Полугодишње и по потреби	Тим за додатну подршку и педагошки колегијум
9.	Анализа постигнућа ученика којима је пружана додатна подршка	Јануар – јун	Тим за инклузију и чланови разредног и Наставничког већа
10.	Стручно усавршавање запослених из области инклузије	Током године	Чланови Наставничког већа

5. ПРАЋЕЊЕ ОСТВАРИВАЊА ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА

У процес праћења и остваривања школског програма укључени су: наставници, ученици, родитељи, стручни сарадници, стручне институције, директор, инспекцијски и стручно-педагошки органи, у складу са законом.

Праћење остваривања школског програма у целини може се остварити кроз:

- самовредновање рада школе
- сталне састанке стручног актива
- праћење постигнућа исхода
- консултације са надзорницима за осигурање квалитета
- посете суседним школама и разменом искустава са њима
- реорганизацију циљева, исхода, садржаја, активности и метода
- израду тестова...

Податке и запажања о напредовању и развојним потребама ученика добићемо на основу следећих питања:

- Да ли су ученици учили успешно?

- Да ли је брзина учења била прилагођена ученицима у одељењу и разреду?
- Да ли су активности биле прилагођене ученицима?
- Да ли су наставна средства била прилагођена ученицима?

Одговори на ова питања добиће се на основу: посматрања ангажованости, активности, кооперативности ученика, креативности и испитивања.

Испитивање ће бити:

- усмено (разговором, усменим излагањем ученика на задате теме, ученичким објашњавањем појава, појмова и процеса, јавним презентирањем самосталног или групног рада, дискусијом, расправама, летећим усменим испитивањем целе групе или одељења у форми кратких питања и одговора и сл.)
- писмено (диктати, краће писмено одговарање, контролни задаци, пригодни неформални тестови)
- домаћим радовима
- разговором са ученицима у свим сегментима процеса учења и наставе.

6. ОПШТИ И ПОСЕБНИ СТАНДАРДИ ЗНАЊА

- Образовни стандарди представљају суштинска знања, вештине и умења која ученици треба да поседују на крају одређеног разреда, циклуса или нивоа образовања. То су искази који нас упућују на знања и вештине које очекујемо код ученика на одређеном нивоу постигнућа.
- Образовни стандарди су основа за прикупљање поузданих и ваљаних података о степену остварености очекиваних постигнућа и, посредно, циљева и задатака васпитања и образовања.
- Стандарди остварености задатака, односно постигнућа, одређују се тако да буду у одређеној мери изнад нивоа који се у датом тренутку може утврдити на основу испитивања ученика како би се на тај начин утицало на развој квалитета образовања. На основу испитивања постигнутог, стандарди се мењају и померају на више.

7. ПРИЛОЗИ

7.1. Индивидуални образовни планови за ученике који остварују право на додатну подршку у образовању, по било ком основу